

Rodina v souvislostech



Spolek pro obnovu venkova ČR
2019

Moderace a referáty	strana
Ing. Veronika Vrecionová předsedkyně Spolku pro obnovu venkova ČR a poslankyně Parlamentu ČR	3
Jaroslav Kubera předseda Senátu Parlamentu ČR	4
JUDr. Stanislav Polčák předseda Sdružení místních samospráv ČR a poslanec Evropského parlamentu	5
Mgr. Pavla Štrobachová MPA, členka předsednictva Svazu měst a obcí ČR a starostka města Smečna	6
Mgr. Miroslav Nenutil předseda Stálé komise Senátu PČR pro rozvoj venkova	8
Lidská bytost od početí do smrti Mgr. Radim Ucháč, předseda Hnutí Pro život ČR	8
Hodnoty a vzory v rodině PhDr. Jaroslav Šturma, Katedra psychologie Filozofické fakulty UK v Praze	10
Výchova k manželství a rodičovství Mgr. Josef Záboj, vedoucí Centra pro rodinný život v Olomouci a koordinátor děkanátních center pro rodinu Arcidiecéze olomoucké	12
Nové hrozby tradiční přirozené rodině Mgr. Marek Výborný, člen Ústavně právního výboru PS Parlamentu ČR Marek Benda, člen Ústavně právního výboru PS Parlamentu ČR	14 16
Rodina a obecní pospolitost Mgr. Anna Mužná, starostka obce Skotnice	21
Rodina v romských komunitách PhDr. Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury, Brno	24
Rodina a kvalita života MUDr. Jitka Chalánková, členka Výboru pro zdravotní a sociální politiku Senátu Parlamentu ČR	27
Rodinná politika Ministerstva práce a sociálních věcí ČR Mgr. Jana Hanzlíková, náměstkyně ministryně pro řízení sekce sociální politiky	30

Přepis zvukového záznamu ze semináře Spolku pro obnovu venkova ČR 2. dubna 2019 v Senátu Parlamentu ČR

Ing. Veronika Vrecionová, předsedkyně Spolku pro obnovu venkova ČR a poslankyně Parlamentu ČR

Dovolte mně zahájit náš dnešní seminář. Dovolte mně v první řadě přivítat všechny, kteří jste se v takto hojném počtu přišli zúčastnit tohoto semináře. Semináře, který organizuje Spolek pro obnovu venkova. Nicméně velmi důležité je, že jsme také dostali záštitu pana předsedy Senátu Jaroslava Kubery, kterému tímto velmi děkuji. Vítám ho tady u nás.

Jaroslav Kubera, předseda Senátu Parlamentu ČR

Dobrý den.

Ing. Veronika Vrecionová

Samozřejmě také vítám všechny senátorky, senátory, poslance, europoslance, starosty, starostky a všechny hosty. Já je nebudu teď v tuto chvíli jmenovat, protože bych určitě na někoho zapomněla, ale než ještě udělím slovo panu předsedovi Senátu, aby náš seminář zahájil, tak dovoluji i pár vět mně, kde bych ráda sama za sebe, se k tomuto tématu opravdu jen kratičce vyjádřila.

Já považuji rodinu a toto dnešní téma za velice důležité. Podobně, předpokládám, že jako vy, protože jste opravdu dnes přišli a naplnili tento sál. To jsem ráda. My velmi často slyšíme, že rodina je ohrožena. Já mám tento termín velice nerada, protože ohrožení si představuji jako nějaký atak z vnějšku. Ale já jsem spíše přesvědčena, že dochází k jakémusi takovému ohrožení zevnitř, že dochází k takovému postupnému rozkladu rodiny, respektive ztráty toho, co rodina pro nás, pro naši společnost, vlastně znamenala a podle mého názoru by stále ještě znamenat měla.

Dovolím si jenom pár čísel, které jsem si vytáhla, kdy v roce 2017 podle těch nejnovějších dostupných celoročních údajů počet uzavřených sňatků po deseti letech vzrostl, stále jich je ale zhruba o 30 až 40 tisíc méně než v době před rokem 1990. Zároveň se nám zvýšila rozvodovost, která před rokem 1990 činila 30 až 40 % a nyní je to, bohužel, již 40 až 50 %.

Já si myslím, že je potřeba si tato čísla uvědomit už i proto, že vlastně, se obávám, že tak trošku přestává existovat nějaký racionální důvod, který by lidi k sňatku motivoval a vlastně to, co vlastně vedlo ty lidi dříve ke sňatku, což byly převážně ekonomické důvody, tak vlastně to dnes již přestává existovat. Vlastně, když si položíme otázku, jakou konkrétní výhodu má sezdáný pár s dětmi proti tomu nesezdanému, tak vlastně já nevidím nic takového. Existuje daňová sleva na manželku, která ale v době, kdy většinou oba manželé pracují, tak ztrácí na hodnotě. Zároveň paní ministryně Maláčová začala mluvit i o tom, že by měly existovat zmíněné daňové slevy i pro nesezdané páry, což, si myslím, že vlastně už úplně by setřelo jakékoliv důvody proč, by se vlastně lidé měli brát.

Já samozřejmě vím, že tady existují teď návrhy o možnosti, respektive postavit úplně na roveň manželství případně i homosexuální páry. Já si nemyslím, že v případě, kdyby takovýto návrh prošel, že by to bylo nějaké zásadní ohrožení klasické rodiny, ale bylo by to zase takovéto postupné symbolické nahlodávání a pomoc vlastně takové erozi tady tohoto svazku, který já sama považuji za nesmírně důležitý a byla bych velmi ráda, kdyby si to uvědomila i celá společnost.

To je za mě v tuto chvíli. Já, možná, požádám teď tedy pana předsedu Senátu o úvodní slovo.

Jaroslav Kubera

Možná nebo doopravdy?

Ing. Veronika Vrecionová

Určitě.

Jaroslav Kubera

Dobrý den. Už jsem to spočítal - genderově výborně, máme to srovnané. Krásně je to tady rovnoměrné a to je moc dobře. Jsem rád, že vás je tady tolik, protože to svědčí o tom, že rodina má stále to místo ve společnosti, a že nám všem na tom záleží, aby to tak zůstalo.

Já, když jsem dostal pozvánku, abych zahájil tuto konferenci, tak jsem byl velmi potěšen, protože já jsem bojovník proti těm novým trendům, byť mnohoženství by bylo pro mě výborné, protože žena se strašně dře na té zahradě, když já nejsem doma a kdyby byly dvě, tak by to bylo daleko lepší a protože u nás v lázních je hodně muslimek, tak by to klidně mohla být i muslimka, akorát by si o to listí ten hadr pořád jakoby trochu šoupala, ale to nevadí.

Ty nové trendy, které se objevují, jsou velmi nebezpečné. Jsou velmi nebezpečné z jednoho důvodu, protože je to vždycky tak, že nejdřív podáš prst a berou ti celou ruku. Já si vzpomínám na pana Hromadu, když jsem s ním tady seděl v senátní restauraci, když se hlasovalo o tom registrovaném partnerství, že o dětech není vůbec co mluvit, že nikdy nic takového nenastane. A ejhle. Už to tady máme.

A pak tu máme nové trendy rodič 1 a rodič 2, že. Akorát by nastal spor, kdo bude rodič 1 – nikdo by nechtěl být 2, že jo. Mně také vadí, že jsem dvojka po prezidentovi, já bych radši byl jednička. Tak jsem vymyslel takové heslo, že první muž po prvním muži. To je dobrý, že jo. Takže jsem si to tak přizpůsobil – to je jako ten vtip, jako jeden byl předposlední a ten druhý byl druhý. Možná, že to nevíte. Víte, jak vznikl pojem druh a družka? Nevím, jestli to z vás někdo tady ví. Vladimír Ilji Lenin žil s Naděždou Krupskou, vzpomínáte? Někteří to pamatujeme, co tady sedíme. A právě proto se vymyslel ten termín, aby se nějak ten vztah legalizoval, protože tehdy to také nebylo úplně moderní, tak se vymyslel tento termín druh a družka a dnes je bohatě využíván, protože jakmile se zjistí, že lepší dávky jsou, když se napíše druh a družka, tak na co bychom se brali, když můžeme jen tak spolu žít.

Tak já si myslím, že ten vztah rodina – obec – stát, že je klíčový a tady jsme všichni ve shodě. Nevím, jestli tady jsou zastánci rodiče 1, rodiče 2? Vypadá to, že ne. Klidně by tady mohli být, já bych si velmi rád vyslechl jejich argumenty. Nic proti tomu, ať je řeknou, ale my si myslíme, alespoň ti, kteří tady většinou jsme, že rodina má zůstat rodinou.

Jestli se sem dostane ten zákon o sňatcích gayů a leseb – tak, se mně novináři ptali, jestli pro ten zákon budu hlasovat, já jsem říkal, že samozřejmě, ale pod jednou podmínkou, že on bude gay a ona lesba. Aby rodina byla podpořena. Kupodivu některá media to neotiskla, asi se bála. Ale já to myslím vážně. Mně vůbec nevadí, kdo s kým žije, mně je to úplně jedno. Já jsem svobodomyšlný člověk, ať si každý žije, jak chce, ale hlavně, ať nenutí mně, abych to dělal taky. To je ten základní princip. Tyto skupiny, ty mají takovou tendenci prostě vnucovat to svoje a každý, kdo jako nechce, tak je označen za úhlavního nepřítele. A to je ta základní chyba.

Takže já vaší konferenci přeji hodně úspěchů. To jestli děláme nebo neděláme příliš pro rodinu, to je další problém, protože někteří levičáci si myslí, že vlastně dítě, když se narodí, tak se stává majetkem státu. Všimněte si, jak to pomalu postupuje. Děti nejdřív chodily do školky od 5 let, teď už budou snad chodit od 2 let dokonce. Já to považuji, ne, že by to nebylo možné, pokud maminka třeba je soudkyně nebo státní zástupkyně nebo primářka oddělení v nemocnici, tak pak je třeba i dobré, když jsou jesle, aby ona neztratila kvalifikaci. Ale principiálně to dítě opravdu, podle mého názoru, v tom nejútlejším věku má být s maminkou, protože tam se vlastně vytváří ten základní vztah, který tu rodinu drží.

Dalším problémem je rozvodovost, kde samozřejmě já řeším v kanceláři desítky takových případů, kdy mně řekne člověk, že nemůže být se svojí bývalou ženou ani v jedné místnosti, ale jeho hlavním cílem je, aby si mohl odečíst úroky z hypoték, když jeho dvě dcery bydlí u jeho bývalé ženy, s kterou nemůže být v jedné místnosti, a je na mně zlý, když říkám, že kvůli tomu určitě zákon měnit nebudeme. Protože to co neumíme, neumí to zákonodárci a neumí to nikdo, vyřešit vztahy mezi lidmi. To je jeden problém, který, když si oni nevyřeší sami, tak nikdo ho za ně nevyřeší.

A druhý problém je malá odpovědnost obecně. Víte, jak se diskutuje o tom, jak dostat z těch neplatičů alimenty. Socialisté říkají to je jednoduchý, zaplaťte to za ně. Já říkám, já nic za ně platit nebudu, já jsem si neužil, tak ať to platí ten, který si užil, tak ten ať platí na to dítě. Proč bych na to měl platit já. Teď už konečně trochu ta korektnost šla stranou a dokonce se přistoupilo k tomu, že se udělají takové drastičtější

metody – ty neplatíš na dítě a chtěl bys pas a jet do Egypta na dovolenou. No ne kamaráde, nejdřív zaplat, pak dostaneš pas. Začalo to řidičáky. Není to úplně systémové v dnešní době korektnosti, ale je to velmi účinné. Velmi účinné.

Je to stejné, jako nevymahatelnost pokut, která je obrovská. Prostě žádné pokuty se nevyberou a stačí úplně jednoduchý: Chceš stavební povolení – tady se podívám do počítače, nepodívám – GDPR (*redakční poznámka: zkratka General Data Protection Regulation = celková regulace ochrany dat*). Nepodívám, že? Už ani Dr. Max, když zapomenu doma kartu, tak se nemůže podívat do počítače, že mám 20 % slevu, protože by porušil GDPR. A takto se obklíčujeme, že se skoro už v té zemi už nedá ani žít, protože jsme obklíčeni novými regulacemi, novými a novými zákazy a naše konference je právě proto, abychom šli normální přirozenou cestou.

Naštěstí lidský život se neodehrává na facebooku, ani na twitteru. Většina rodin žije normálně, spořádaně. Akorát, když do toho zasáhne stát, tak tady máme problém, že dítě dožije 18 let a přijde mu faktura za nezaplacenou pokutu 200 Kč, či za popelnice, kterou jeho rodiče neplatili. A přitom je to tak jednoduché – za děti prostě odpovídají rodiče a jediný, kdo to má zaplatit, jsou ty rodiče a ne, když je dítěti 18 let. Ten problém přece vznikl, když mu 18 nebylo a my tady o tom budeme sáhodlouze diskutovat a říkat, jak máme změnit zákon a přitom ta přirozenost, to přirozené právo, má daleko vyšší hodnotu než právo, o kterém my tady hlasujeme. Většinou, když jdou věci normální cestou, tak fungují, kupodivu. Jakmile do nich někdo začne zasahovat typu, že ti, co si koupí elektromobil, dostanou slevu na dani a zvláštní značku a budou jezdit pruhem pro policii, tak to žádné řešení není. Tak, abych se tady moc nerozpovídal, tady je mnohem víc lidí povolanejších, než jsem já.

Já sice jsem často medii považován jaksi za typického maniaka, který haraší, kudy chodí. Už se těším na novou prezidentku, až se s ní seznámím, ale přesto žiji již 50 let s jednou ženou a jsem jí velmi věrný. A toto jsou jenom věci, kterými si já zpřijemňuji život.

Takže přeji vám všechno dobré a krásný den.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak já moc děkuji panu předsedovi Senátu. Nezklamal. Myslím, že se s námi nejen podělil o své názory ale i pobavil. Děkuji, pane předsedo, a nyní požádám předsedu Sdružení místních samospráv pana eruroposlance Stanislava Polčáka.

JUDr. Stanislav Polčák, předseda Sdružení místních samospráv ČR a poslanec Evropského parlamentu

Vážená paní předsedkyně, vážený pane předsedo, vážená paní senátorko, páni senátoři, milí starostové a starostky, milí hosté!

Já si vás dovoluji oslovit na půdě horní komory Parlamentu České republiky. Jsem tu opakovaně, jsem tu rád. Musím říci, že je mi velkou ctí vystoupit na akci, která je takto pojata a hlavně na akci, kterou organizuje Spolek pro obnovu venkova, protože pro mě je to věcně i lidsky, paní předsedkyně, nejbližší organizace, kterou Sdružení místních samospráv České republiky takto vnímá. Je to myšlenkový trast, který, myslím, že dal českému a moravskému venkovu směr, a my, SMS se k tomuto směru upínáme. Takže opravdu si vážím, že na takové akci mohu zde za takové účasti vystoupit.

Já jsem si udělal několik poznámek. Asi nebudu tak vtipný, jako pan předseda. Myslím, že to téma je poměrně vážné a já bych chtěl říct několik vět, které, myslím, že by zde měly zaznít.

Nejprve tedy, co je vlastně úkolem naší organizace SMS ČR. My hájíme oprávněné zájmy menších měst a obcí a v nich má rodina skutečně pořád, a já si dovolím tvrdit, klíčový význam. Myslím si, že musíme hledat, jaká je vlastně odpovědnost občanů za svůj život, kde vlastně vyrůstá.

Já vyznávám určitou trojčlenku, že každý je samozřejmě za svůj život zodpovědný především sám. A když se dostane do problémů, ten první, kdo mu má pomoci, je jeho rodina, jeho nejbližší. To je ta vazba, o které se zde asi budete také dneska bavit. A já vnímám obec, jako rodinu v širším slova smyslu, ke které se má možnost člověk upínat, pokud se jeho život dostane do těžkostí, ale musí projevít dostatek aktivity k tomu, aby se ze svých problémů dostal. Nemůže se zcela jen upínat k tomu, že někdo jiný bude řešit jeho život a jeho životní problémy. Pak teprve to má být kraj, stát, možná pro někoho i Evropská unie. Toto je, myslím,

trojčlenka, která skutečně dává smysl, a my usilujeme o skutečnou vazbu v rámci Sdružení místních samospráv a cítíme se v tomto, skutečně myslím, že na jedné lodi s Vámi, aby ta trojčlenka občan – rodina – obec fungovala.

A čeho jsme svědky? V České republice opačného, opačného, postupu. Co to je trvalý pobyt v České republice? Je to pouze evidenční adresa, která vlastně nemá vůbec žádný význam. Je to pouze adresa, která se neupíná k tomu, kde občan realizuje své životní prostředí a potřeby. My bychom měli usilovat určité o trvalý faktický vztah. Trvalý faktický vztah občana k jeho rodině a k jeho obci. Ne jej oslabovat a udělat z něho nějaký administrativně právní stav.

Já bych se chtěl zmínit o tom, co první zrušili komunisté poté, kdy převzali vládu nad touto zemí. Zrušili domovské právo. V květnu 1948. Proč? Protože chtěli rozrušit tuto vazbu mezi občanem, rodinou a jeho obcí. Toto je, myslím, dnes velká výzva, která stojí, před námi. Jak začít skutečně obnovovat a trvale přispívat k vazbě mezi občanem a jeho obcí. Já se nechci vracet k domovskému právu, ale myslím, že něco jako domovská příslušnost by České republice hodně slušela. Znamená to, že občan má právo v takové obci bydlet, má právo na to, aby jeho potřeby byly zajištěny, jak v kruhu rodinném, tak v kruhu obce, a obec je povinna mu tato místa zajistit. Ale to nelze udělat bez toho, že změníme ten institut trvalého bydliště, který je jenom prostě čistě evidenční. Takže silná rodina, prosperující obec, silná obec, silné kraje, silná Česká republika a samozřejmě prosperující kontinent Evropa. To je, myslím, že ta ukázka, od jakých základů můžeme vyrůstat.

Děsím se jedné studie, která byla publikována v evropském parlamentu, vědecké studie, která říká, že do deseti let, do deseti let se 70 % evropské populace přestěhuje do největších aglomeračních center nad 100 tisíc obyvatel. Představte si, že by v České republice všichni, 70 % obyvatel, žilo v 5 největších městech. Já si takovouto budoucnost nepřeji, a proto vítám jakoukoliv aktivitu, která bude posilovat tu vazbu, o které zde hovoříme, a přeji vaší konferenci samozřejmě úspěch. Velmi se těším na ty závěry.

Musím se omluvit, jdu na 11 hodin na chat, na webu Týden.cz, o občanské vybavenosti, ale určitě se sem ještě vrátím.

Ing. Veronika Vrecionová

Já moc děkuji panu předsedovi Polčákovi, zároveň také teď tady avizoval pan předseda Kubera, že bude muset také odejít, že má další jednání v 11 hodin. Ale my ho budeme potom informovat o průběhu naší konferenci.

Jaroslav Kubera

Já se vrátím. Ale jenom, aby bylo jasno. Jestli se někomu zdálo, že občas své proslovy okořením humorem, tak to vůbec neznamená, že bych té věci nepřikládal tu vážnost, kterou si zaslouží. Je to jenom proto, že bez humoru bych se už dávno zbláznil.

Ing. Veronika Vrecionová

My jsme si toho všichni vědomi, děkujeme. Nyní vystoupí v úvodním bloku těch prvních vystoupení paní starostka Mgr. Pavla Štrobachová, mimo jiné členka předsednictva Svazu měst a obcí.

Mgr. Pavla Štrobachová, MPA, členka předsednictva Svazu měst a obcí ČR a starostka města Smečna

Vážená paní předsedkyně, vážený pane předsedo Senátu (který právě odešel), vážené dámy a pánové, nebudu tady dalekosáhle opravdu všechny vyjmenovávat, protože bych se dopustila faux pas, že bych na někoho zapomněla. Já jsem velmi potěšena, opravdu je mi ctí, že mohu tady vystoupit, na dnešním fóru, mezi vámi, ačkoliv, tedy po mých předřečnících, tady něco povídat je obtížné. Ale v krátkosti se s vámi podělím o některé svoje názory, postřehy, ale i veřejné aktivity a stanoviska, které hájí Svaz měst a obcí České republiky.

To, že se dneska koná tato konference, znamená, že ne všechno je v této oblasti v pořádku. Protože, kdyby bylo, tak se tady nemusíme scházet. Je to velmi logické, protože problémy se většinou diskutují teprve, když nastanou. Mám takový přírůbek, že je to jako s autem: Dokud ho používáme, děláme jenom běžnou údržbu a vlastně tomu velkou pozornost nevěnujeme, ale když najednou je velký problém, tak ho teprve začneme

řešit. Rodina, když je funkční, tak to považujeme za samozřejmé, ale je to přesně tak, jak jsem řekla v předchozím případě – najednou se dostáváme do určitých problémů. Ať chceme nebo nechceme, tak někdo se zaštiťuje moderními názory, ale já pořád zastávám názor, že rodina je základ. Někdo se může posmívat, že jsou to zastaralá hesla, ale pro mě je neoddiskutovatelné, že rodina, ať už ji vnímáme v tom úzkém slova smyslu nebo v tom rozšířeném, včetně příbuzenstva a společně žijících osob, je pro nás základem. Je to základem i pro naše obce a města, je to pro nás základní stavební jednotkou.

Podle mého názoru rodinu tvoří máma, táta a dítě. To je základ. I když existuje mnoho dalších variant rodiny, které poskytují svým členům zázemí, jistotu, oporu, péči, pocit bezpečí. A o této rodině se tady jistě dneska bude hodně hovořit. Domnívám se, že nemocná společnost, a v tuto chvíli Evropu považuji za nemocnou společnost, si vymýšlí určité sociální inženýrství. Jak už tady řekl pan předseda Senátu Kubera, když vidím, že místo maminky a tatínka by se měly rodiče nazývat rodič 1 a rodič 2, tak mně naskakuje husí kůže a zásadně to odmítám. A když vidím v dnešním světě, kdy je běžná tedy patchworková (*redakční poznámka: patchwork = slátanina*) rodina, takže dítě svoje rodiče nebo členy rodiny bude nazývat 1... Jedničko, teďka jdu spát, dvojka mi to nedovolí, trojka mi koupí bačkory a třeba čtyřka mně pustí do kina nebo mně dá na zmrzlinu. Tak to mně přijde úplně zruďné a zhůvěřilé. Tyto názvy a toto sociální inženýrství já zásadně odmítám a vždycky budu trvat, aby moje děti a moje vnučky používaly oslovení maminko, tatínku, babičko, dědečku a odmítám i to, aby četly pohádky nebo knihy, kde nebude napsáno, že maminka má mísu, ale rodič 1 má mísu. To je proti zdravému rozumu.

Chtěla bych říct ještě, že rodině by z tohoto důvodu měla být věnována mimořádná pozornost, ale ne jenom zaměřená na ekonomickou podporu, ale hlavně na citovou podporu, všichni v rodině by měli cítit, že žít v rodině a mít příbuzenstvo je to správné, je to zdravé, je to potřebné, a že jim to dává pocit jistoty a je to nejvyšší hodnota. V našich obcích je také většina aktivit a snažení zaměřená ve prospěch rodin. Ať už se to týká provozu škol, školek, dětských skupin, mikrojeslí, stavíme hřiště pro děti, ale na druhé straně stavíme i zařízení pro seniory a pořádáme spoustu kulturních a společenských aktivit, které jsou zaměřené na všechny vrstvy obyvatelstva.

Věnujeme se malým obcánkům, pořádáme vítání občánků a lidem to dává pocit určité sounáležitosti s místem, kde žijí, protože když pozveme mladou rodinu s jejich miminkem a přivítáme jejich děťátko mezi nás, tak většinou je to velmi kladně hodnoceno těmi rodinami.

Z pohledu našeho je velký problém dostupnost bydlení pro mladé rodiny. Ale je to problém nejenom pro mladé rodiny, ale i pro osaměle žijící lidi, pro seniory, pro samoživitelky. Dá se říct, že v současné době mezi naším obyvatelstvem a v našich obcích jsou nejvíce ohroženými dvě skupiny. Jsou to děti a jsou to senioři.

Dětem, těm naše společnost věnuje velkou pozornost, dá se říct, že v některých rodinách jsou až devastačně rozmazlované, na rozdíl třeba od seniorů, kteří jsou často odstrkováni na okraj společnosti, na okraj rodin. Domovy důchodců máme dost často přeplněné, čekací listiny jsou na několik let a senior opravdu je tím posledním, o koho by se někdo zajímal. Bohužel je to smutný příběh. Někdy se stává, že senior, který veškerou svoji lásku, péči a velmi často hlavně také majetek přenechá svým dětem, potom sám zůstává závislý na státu.

Ještě bych chtěla říct, že Svaz měst a obcí se touto problematikou zabývá. Svaz měst a obcí je připomínkovým místem zákonů, které se týkají zabezpečení rodiny, péče o dítě a spousty dalších sociálních zákonů a také aktivně podporuje soutěže. Ať už je to Obec přátelská rodině nebo Obec přátelská seniorům, kde se mohou obce zviditelnovat v tom, jak pečují o své občany.

Já bych chtěla svoje vystoupení zakončit optimisticky, protože, tak, jak již tady bylo řečeno, i my to pozorujeme, počet svateb stoupá. Máme jich na letošní rok nahlášeno znovu více, než v uplynulých letech. A kdyby nic jiného, tak svatba je alespoň příležitost, kde se může celá rodina a příbuzenstvo sejít. Tak aspoň začátek je optimistický do života, ať už to potom dopadne jakkoliv.

Já vám děkuji za pozornost a dnešnímu jednání přeji příjemnou atmosféru, pohodu a věřím, že bude úspěšné.

Děkuji.

Ing. Veronika Vrecionová

Dobře. Mohla bych také ještě tady, kdo neznáte, pan předseda Stálé komise Senátu pro rozvoj venkova, která velmi úzce spolupracuje se Spolkem, pan senátor Nenutil. Prosím, Mirku.

Mgr. Miroslav Nenutil, předseda Stálé komise Senátu PČR pro rozvoj venkova

Já se omlouvám, jestliže zdržuji. Já jsem sem nejdříve přišel jenom naslouchat, ale zároveň mám takovou trošku obavu, aby ten čas, který tady máme vymezen, jsme nevěnovali jenom těm skupinám nebo těm problémům, o kterých tady pan předseda Senátu mluvil, že jsou okrajové, a snaží se někdy tu většinovou společnost přimět pro ten svůj postoj, pro ten svůj názor.

Jste tady na půdě parlamentu a já jsem sem přišel poslouchat, abych slyšel od vás vlastně požadavky na nás, co udělat pro to, aby ty rodiny mohly být co nejdéle pohromadě, co udělat pro to, aby se nestěhovaly do těch pěti největších měst v České republice, zkrátka nějaké impulzy.

Já s komisí jezdím už pátým rokem po různých regionech, ale přece jenom nelze obsáhnout víc jak šest tisíc obcí. A toto jsem bral jako impuls a motivaci pro činnost té naší komise pro rozvoj venkova, co udělat proto, aby rodina byla pořád rodinou.

Mnozí z vás pamatujete Dikobraz. Mně z toho utkvěla v paměti jedna, jedna ta titulní stránka, kde byla matka, otec něco dělal. Bylo to v kuchyni, děti lezly po podlaze, hračky všude, neumyté nádoby a tenkrát se říkalo, že rodina je základ státu. Ono to bylo tedy heslo, jako předlistopadové a myslím si, že na tom není nic nového, že by to vždycky mělo platit v jakékoliv společnosti. No a ta maminka měla takovou tu bublinu u úst a říkala: „Státe, promiň nám, jestli naše rodina je Tvůj základ“. Ale z toho obrázku vyzařovala taková pohoda, uvolněnost a atmosféra. A tak, snažme se tady tu dobu využít k tomu, aby česká rodina měla pohodové podmínky.

A já budu poslouchat a podobně jako moji předřečníci tu mohu být nejdéle do poledne. K tomu, jak se rozhodovat při přijímání někdy komplikovaných zákonů. Omlouvám se, prosím, je to delší než pět minut a slibuji, že už nevystoupím a budu poslouchat. Vítejte ve Valdštejnském paláci a hlavně odjíždějte s tím, že jste sem nepřijeli zbytečně. Hezký den.

Ing. Veronika Vrecionová

Děkujeme. Tak, já jsem se ale pana senátora ptala na začátku, jestli by chtěl pozdravit. Jenom jsem chtěla k tomu, teď už začínáme tu pracovní část přednášek, ale aby právě nedošlo jenom k tomu, že vy si tady poslechnete jenom ty jednotlivé řečníky, bez toho aniž byste měli možnost nějak na to reagovat a naopak. Já bych chtěla říct, že tady jsou zákonodárci – paní senátorka Chalánková, která bude mít vystoupení, je tady pan poslanec Vojtěch Munzar, přijdou další poslanci – vidím, teď přišel pan Marián Jurečka. Dobrý den pane kolego, také Vás zdravím. A opravdu jde i o to, aby my – já jsme také poslankyně – my, zákonodárci jsme i od vás slyšeli různé podněty. Tak já se hrozně budu snažit, i když už teď máme 10 minut zpoždění, apelovat na řečníky, aby se pokud možno drželi co nejvíce času, aby třeba jsme po každém příspěvku měli možnost aspoň na jeden vstup od vás, pokud možno ale všechny moc, prosím, abychom nebyli moc dlouzí.

Takže teď již prosím pana Mgr. Radima Ucháče, předsedu Hnutí pro život a jeho příspěvek nese název:

Lidská bytost od početí do smrti

Mgr. Radim Ucháč, předseda Hnutí Pro život ČR

Dámy a pánové,

kde začít? Kde začít s tématem rodiny, než na jejím počátku, při početí. Jako předseda spolku Hnutí pro život, kde se při snaze, při obnově respektu k životu nenarozených dětí velmi úzce dotýkáme tématu rodiny. Kdybych měl jedním slovem shrnout s čím nebo co jako by bylo klíčem k řešení otázky narozených dětí, tak by to byla právě rodina. Protože dokud rodinné a manželské vztahy nejsou poničené, když muž je skutečným otcem, dárce života, jeho ochráncem a člověkem, na kterého je spolehnout, když žena je milujícím srdcem domova, tak problém potratů se neřeší. Kdyby takhle to skutečně bylo v našich rodinách, tak ročně by 20 tisíc dětí mělo šanci prožít svůj život.

A podobně i ve stáří. Protože každý z nás toužíme zemřít mezi svými milovanými, kteří vědí, že důstojnost člověka se neodvívá od jeho aktuálních schopností, které samozřejmě s věkem klesají.

Neexistuje svazek, který by těsněji lidi spojoval než manželství a rodina. Není ani žádný jiný, v němž by vzájemné povinnosti byly stejně hluboké a komplexní a jejichž narušení by bolestně útočilo na citlivost člověka – ženy, muže, děti, rodiče. Nechci tady přesvědčovat přesvědčené.

Rád bych jenom podtrhnul jeden moment, který se nám, po desetiletí práce jako občanského sdružení, zdá zřetelný, a který je v jistém ohledu možná jako kořenem anebo příčinou současných potíží. Přejde mi, že tím momentem je takové staré pokušení už z ráje, které se za francouzské revoluce zabalilo do pojmu rovnost, kde rovnost je skrytá, byla skrytá, za každou revolucí. Všechny revoluce od 11. do 18. století vedly svůj boj pod praporem rovnosti kázat a učit. Tím cílem byla vlastně změna církve, bylo to zaměřené především proti církvi jako instituci, která byla totiž garantem ukotvení světové moci světského řádu. Ukotvovala světský řád k Bohu a církev propadla. Od 18. století byla pod praporem sociální rovnosti, opět rovnost, zničena revolucemi aristokracie. Padly trůny a pokus o komunistickou rovnost zanechal za sebou miliony mrtvých. Nyní dneska, a k čemu mířím, jsme v ohnisku kulturní revoluce, která zase bude snem rovnosti, útočí na lidskou přirozenost. Na pohlaví, na rodinu, na manželství.

Jaká bude cena, to teprve uvidíme. Protože jsme v epicentru. V antice se říkalo, že když chtějí bohové někoho potrestat, tak mu vezmou rozum. Křesťané to parafrázuji, že největším trestem božím je, že ponechá člověka jeho vlastním nápadům. Rovnost není spravedlnost, jak je nám často podsouváno. Je to utopie. Takový krásný obraz, trochu krutý, ilustroval Demastez, který v řeckých bájích má přezdívku „natahovač“ (prokrustes). Malé počestné na vysokých postech natáhnul, vysoké na malých postelích osekal.

Přejde mi, že tak trochu dnes vlastně postupují podobně moderní prognostové z různých fakult, intengů, piaristů, kteří ženskou přirozenost natahují, co to dá, do mužské pozice a naopak mužské, jakoby muže, osekávají tam, kde se jim zdá, že přecházejí. V přírodě neexistuje žádná rovnost, ani v lidské společnosti fakticky rovnost neexistuje, protože každý člověk má od počátku jiné dispozice. Když popíráme přirozenost člověka, který je stvořen jako muž a žena, tak se pak divíme, kolik to přináší jaksi utrpení.

Rozumím lidem, kteří bojují za osvobození člověka od jeho sexuality, od jeho přirozených vztahů, vazeb. Část tak činí z vlastního zklamání, část ze soucitu, velká část ze soucitu, část chce být jako bohové, kteří dokázali změnit svou přirozenost, proměňovali se v muže, ženy, zvířata, vítr, zlatý déšť.

Rovnost ale prostě odporuje přírodním zákonům a tím i lidské přirozenosti, kterou nám vtiskl stvořitel. V čem tedy jako, kde hledat spravedlnost? Přejde mi, že není špatné oprášit nebo znovu se zamyslet nad pojmem komplementarity, harmonizovat. Harmonizování vlastně zvláštních darů, které mají muži, které mají ženy. Které jsme každý dostali proto, abychom sloužili druhým. Pomáhat chudým byla kdysi morální povinnost bohatých. Využívat sílu směl muž jen na ochranu ženy. Žena svou krásu nezneužívala, ale darovala ji svému muži.

V Hnutí pro život se snažíme o zastavení tragedie umělých potratů právě tímto způsobem. A přijde nám, že společnost tomu rozumí. Rozumí tomu, že povinností muže je být oporou ženě a to zvláště, když čeká dítě. Rozumí tomu, že žena o potrat nežádá, když se může o muže opřít. Samozřejmě nežijeme v ráji. Lidé se nerodí jako dobří, jak se domníval mylně Rousseau, Marx, Vladimír Iljič a mnozí další. Každý z nás je nakloněn ke zlu, takže samozřejmě hřešíme a i my musíme potom poskytovat pomoc a třeba ročně poskytovat pomoc nějakým 400 těhotným ženám, když prostě muž svou roli nezvládne. A samozřejmě stát má zákonem chránit slabšího před silnějším. Na druhou stranu jsme přesvědčeni, že není ani pravda to, co tvrdil Martin Luther, že člověk je zcela zkažený a vlastně pouze nějakým donucováním se dá přimět k pravdě.

Přejde nám, že lidi vnímají, jsou vnímaví k dobru, touží po dobru a spravedlnosti. A když se jim nabídne udělat něco konkrétního, co je pravdivé a dobré, že to i zarezonuje a v naprosté většině se přidají. A to včetně poslanců, senátorů, někdy i úředníků. Konkrétní příklad – tady byla prosba o konkrétnosti. Letošní pochod pro život. Chceme letošním pochodem pro život, který bude za 3 týdny, chceme podpořit návrh poslanců výboru pro sociální politiku Parlamentu České republiky, aby alespoň zlomek z půl bilionu korun z Evropských fondů na roky 2021-27, které se právě v těchto dnech potichu rozdělují na ministerstvech, byly využity na podporu rodin s třemi a více dětmi. Kde většinou bývá ten zlomový prvek.

Prosba byla o impulz. Mně připadá hrozné, že taková ohromná částka, která bude mít takový masivní dopad, především na vesnice, na venkov a další věci se potichu rozděluje bez kontroly politiků. Jak Parlamentu, tak Senátu. Rozděluje to přibližně 50 úředníků a ovlivňují tím celou zemi na dalších 7 let.

Chtěl bych vás ale povzbudit. Nemám strach o rodinu. Rodina přežije. Je to přirozená věc. Ale na nás je nebo je otázka, jestli přežije v našem národě, v naší obci u našich blízkých, u našich přátel. To si myslím, že záleží na každém z nás. Děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak já moc děkuji panu magistrovi. Sice jsme už teď v časovém skluzu, nicméně jestli někdo chcete nějakou kratičkou, prosím, reakci nebo dotaz. Tak já nevidím, děkuji a poprosím o další příspěvek na téma „Hodnoty a vzory v rodině“ pana doktora Jaroslava Šturmu z katedry psychologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Prosím.

Hodnoty a vzory v rodině

PhDr. Jaroslav Šturma, Katedra psychologie Filozofické fakulty UK v Praze

Vážená paní předsedající, vážené dámy a vážení pánové,

když se zamyslíme sami nad sebou, tak není pochyb o tom, že vlastně nejlépe je člověku, když se může narodit do rodiny, když ho rodina provází v té formativní části jeho života a nakonec také, jak ukazují všechny průzkumy, když může v rodině ze života, z tohoto pozemského života, odejít, všechny výzkumy, když se ptáme dneska lidí – sociologové, psychologové, jak, když už tedy musíme umřít, za jakých okolností byste si to přáli – tak drtivá většina si přeje v rodině. A celé to dnešní důležité a podpory hodné hnutí – např. domácí hospic – směřuje právě k tomu, toto odcházení v rodině zařídit.

Moderní psychologie objevila problematiku rodiny, lásky poměrně pozdě. Ono je to tím, že je to problematika komplexní. Jak chcete změřit lásku? Psychologové uměli změřit reakční časy a všechno možné, také míru introverze, ale tyto věci jsou opravdu složité. Nicméně se i k tomu vlastně dostáváme. A to po těch klopýtavých cestách výzkumu dospíváme zase k tomu poznání, které je hluboko ve zkušenosti lidstva, že tím nejlepším hodným žádoucím, řečeno slovy Marie Montessoriové, připraveným prostředím pro člověka je právě rodina. Moderní psychologie např. hovoří o tom, že tak, jako je tělesná děloha tím optimálním prostředím pro dítě, než se narodí, tak o rodině hovoří jako o sociální děloze. To znamená, člověk přichází na svět nehotový a k tomu, aby mohl dozrát k samostatnému životu, potřebuje právě to prostředí rodiny.

Kdybychom více četli, nemuseli bychom tolik objevovat, kdysi řekl profesor Sovák. A když se ohlédneme nazpátek, tak u sv. Tomáše Akvinského ve třetím díle jeho Sumy, najdeme právě toto konstatování – tam říká: Rodina je quazi děloha, něco jako děloha. Čili toto tušení už tam bylo. A ostatně i fakta, všechny zkušenosti nám ukazují, že to tak je. Srovnáme-li, a jistě o tom tady ještě bude řeč, kvalitu života, srovnáme-li délku života lidí, kteří žijí, prožili svůj život v rodině nebo prožili dětství v rodině, tak samozřejmě ta kvalita života, jejich zdraví, míra výskytu různých psychopatologických fenoménů a nemocí – to je prostě prokázané, to je statisticky významný rozdíl. Takže právě tím, když se měří míra životního štěstí, to je dnes taky moderní, tak se ukazuje, že lidé, kteří mají to štěstí, že žijí v rodině, založené na trvalých vztazích, takže i skórují více v těchto škálách štěstí.

Je to tedy tak a teď právě, když tuto reflexi prohlubujeme, tak přicházíme k tomu, že tu rodinu je potřeba nějak opravdu vymezit, a že tedy tím jádrem té rodiny je opravdu to bezpečné prostředí, to zázemí, které v tom dítěti, které je člověkem od početí, jak víme, jak bylo řečeno, tak to lidství probouzí, aktualizuje, konkretizuje, naplňuje. Člověk je na tom začátku množností vším a na konci, by měl být, řekněme při přirozeném odchodu, by měl být v plnosti vším, co je v něm.

A právě to je, tedy tím úkolem té rodiny a tím médiem, tím prostředím, tím zdrojem toho bezpečí jsou trvalé, dlouhodobé pozitivní citové vztahy. Nejprve tedy založené na bezpodmínečném přijetí a později i na naplnění dalších potřeb toho dítěte, čili kde jinde dochází, kde jinde zachytíme ve větší míře pozitivní, trvalé, celoživotní pozitivní vztahy, nežli právě v rodině. Ve zvýšené míře pak v rodině, založené na

manželství, na výslovném závazku, setrváváme v dobrém i zlém. Máme mnoho dokladů o tom, jak právě – já třeba ze své praxe, více než padesátileté, dětského psychologa, mohu skutečně říct, že když nejrůznějšími problémy rozkatalogizují ty lidi, klienty, kteří ke mně přicházejí, tak samozřejmě ta vyšší statistická pravděpodobnost nějakých problémů ve vývoji dětí a dokonce následků pro dospělý věk, je u lidí, kteří v téhle plnosti, jak jsme to naznačil, kterým se tohoto nedostalo. Tak to prostě je.

A když to ještě o maličký krůček prohloubíme, tak – řekl jsem založené na trvalých vztazích. To první je nejprve k jedné jediné osobě. Ta humanizace, to proměňování v člověka, se děje skrze zrcadlení ve vztahu k jednomu člověku, zpravidla k matce, mohl by to být i otec, kdyby tomu věnoval ten čas, který tady je. Který je chráněn, doplňován otcem, otcovskou figurou a ten vzájemný poměr a to doplnění obou se v průběhu vývoje mění, to je dynamické. Podobně jako je dynamická spolupráce mozkových hemisfér, ony se jen nahrazují, nekopírují, doplňují ve své jedinečnosti.

Takže pro ten vývoj, protože málo platné, dnešní sexuologové, ti kteří jsou prokazatelně hodně liberální, říkají prostě: Rodíme se jako muži a ženy, to je základní danost – nedávno na psychologické konferenci jsem slyšel jednoho z nich hovořit, je to ze sexuologů, který představil 70 sexuálních identit možných, jak byly dneska popsány, a tam se prostě nelze ničeho chytit. To by se ty vzory rozpadly.

A proto o to víc, čím víc to drolíme a analyzujeme, přicházíme k tomu, že člověk, který se za normálních a zdravých okolností rodí jako muž anebo jako žena, potřebuje:

Za prvé vzor toho rodiče stejného pohlaví, to znamená děvče maminku, chlapec otce k tomu, aby se mohli identifikovat jako žena nebo muž. A zároveň potřebuje také toho druhého, to znamená to děvče tatínka a chlapec maminku a potřebuje zakoušet ty dva, jak spolu řeší problémy, jak spolu žijí, jak se učí spolu zacházet. To děvče na tom, jak maminka, jak to koulí, jak komunikuje s tatínkem, tak se vlastně učí rozumět celé té druhé polovině lidstva. A obráceně. A samozřejmě, že někdo může říct, ale to je přece jednoduché – ten chlapec, vždyť on přijde do školky, tam bude mít samé paní učitelky, takže toho ženského bude mít ještě dost nebo kluk přijde na hokej a tam budou zase samí mužský. Ono to musí být zprostředkováno osobami vztahu, podobně jako je rozdíl, když se učím jazyku vlastnímu nebo cizímu od osoby, se kterou mám citový vztah, anebo když to potom jenom opakuji podle někoho, ke komu chodím na placenou hodinu. To je podstatný rozdíl. Takže tady si myslím, že tohle je potřeba, abychom měli na paměti.

Moderní medicína, moderní psychologie stále víc přechází od té analýzy poruch a následků k prevenci. Anebo dokonce k tomu, čemu se říká podpora toho pozitivního. Hovoříme dneska víc než o klinické psychologii a psychopatologii, hovoříme o pozitivní psychologii. My těch poruch a následků, těch máme dost. To je popsáno, to jsou celé učebnice, o tom víme dost. Ten kopernikánský obrat, který musíme udělat, a který se z části děje je, jak to tedy zařídit, aby nedocházelo k těm negativním poruchám, k těm negativním důsledkům. Jak vytvořit ty podmínky tak, aby to bylo, jak už jsem zmínil, připravené prostředí, aby mohly ty děti opravdu a naplno se stávat tím, čím mají být.

A to se může dít jediné tak, že rodina, bez ohledu na to, že se s ní v praktickém životě dneska setkáváme v mnoha narušených podobách, že neztratí se zřetel to, jakou by měla být, a že se bude stávat více tím, čím by být měla a úkolem společnosti je v tomto pomáhat vytvářet ty podmínky a toto prostředí. Víc a víc a ne méně. Toto si myslím, že je naším úkolem.

A hovoříme-li, já už budu končit, tak ještě jednu takovou poznámku. My, když zvolíme, uděláme nebo přijdeme s nějakým takovým dalším životním krokem, který by vedl zdánlivě k větší rovnosti mezi lidmi a k většímu naplnění práv, tak zpravidla vždycky myslíme na ta práva svoje, méně už na práva těch druhých. A my, dospělí, nejméně ze všeho na práva a oprávněné potřeby našich dětí. Ty se v tom často ztrácejí. Já dám takový malý příklad. Naprosto rozumím tomu, že každý, bez ohledu na svou orientaci, touží po tom, nebo skoro každý, být rodičem, touží po rodičovství. Odhlédneme od toho, že to rodičovství může mít rozmanitou podobu, že to nemusí být jenom rodičovství ve vztahu k dětem a tak dále, ale tedy ta touha je jistě oprávněná.

Ale vždycky se musí myslet na to, co to přinese pro ty, o které se jedná a zrovna tady, pokud jde o náš příklad, o tu otázku třeba případné adopce těmi stejnopohlavními páry, je potřeba říct tohle: Dnes je celkem jednoznačně vybojováno, o tom se nediskutuje, a pokud vedeme třeba žadatele o osvojení k výchovným určitým postojům, tak považujeme je za zralé pro ten účel tehdy, když počítají s tím, že tomu

dítěti, které si osvojí, neutají jeho kořeny. Ta touha, víme, že dneska se o tom v podstatě hodně mluví, hodně píše, poznat své kořeny, mít tu kontinuitu nejenom horizontálně, ale také vertikálně vědět, znát ty svoje rodinné kořeny, ta je tak silná, že ty příběhy těch, kterým to zůstane utajeno, jsou někdy silné a někdy tragické. A například když připustíme tuto možnost, tak musíme počítat s tím, že většina takto osvojených dětí budou děti z nejrůznějších forem anonymního umělého oplodnění a já to už, a mnozí moji kolegové to ve své praxi psychoterapeutické poznáváme – ty děti nerozumí tomu, v čem žijí, neorientují se ve svých kořenech a kdo z těchto lidí je ochoten, kdo z nás je na to připraven, já to, asi bych taky neuměl tomu dítěti povědět. Milý synu, je čas, abych ti řekl, že ty tvoje kořeny vypadají tak a tak. Čili ochraňme toho, ty děti, pokud je to ještě možné. Já uznávám, že mnoho věcí, že mnoho nedokonalých nebo méně dokonalých forem života přináší život sám. Když to nezbytně přinese život, dělejme všechno pro to, abychom těm lidem pomohli. Ale nevytvářejme takové situace pro ty nejslabší články toho rodinného života aktivně.

A skončil bych jenom připomínkou slov Komenského, která, si myslím, se sem dobře hodí, když říkal: „Bude-li dobře všechno v rodině, bude to dobře i v celé zemi“. Děkuji vám.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak Vám, pane doktore, moc děkujeme. Já tedy, jak jsem slíbila, jestli má někdo na tento příspěvek nějakou reakci, dotaz, tak prosím. Jenom moc prosím, nebyt moc dlouhý a jenom abychom se dostali i dalším příspěvkům.

Petr Paňanský

Vážená paní předsedkyně, vážení přátelé,

krásný den přeji. Jsem Petr Paňanský z Nymburka, pracuji tam jako duchovní. A pokud tu máme zákonodárce, tak mám jednu takovou provokativní výzvu.

Najděte si svého faráře nebo duchovního. Oslovte ho. Hned vysvětlím, proč. My jsme lidi z terénu. Chodím přednášet do škol, zjišťuji v jakém stavu je školství a v jakém stavu jsou naše děti a v jakém stavu jsou rodiny. Chodím do domovů důchodců mezi opuštěné. Jsme na začátku, když začínají rodiny, když se lidé berou, žel jsem někdy v těch situacích, kdy se to manželství rozpadá. Jsem ten, kdo vyprovází umírající v nemocnicích, jsem ten, kdo je vyprovází na poslední cestě.

Dělám totéž, co dělal Jan Amos Komenský, můj předchůdce citoval. On dělal totéž, dělají to všichni moji kolegové, řešíme praktické věci, pracuji s romskou komunitou. S některými řeším jenom čtyři exekuce, zatím rekord je devatenáct. To nesplatí ani jejich vnuci.

Když přemýšlíme o určitých věcech, přemýšlíme velmi prakticky. Možná nad nějakým generálním pardonem pro ty, kteří se dostali do situací ne vlastní vinou, možná jenom tím, že byli nevzdělaní. Přemýšlíme nad tím, že nebudeme vyplácet plošně nesmyslné sociální dávky, ale važme je na to, že se s dětmi budou vzdělávat i jejich rodiče. Protože tam to začíná. Pokud rodiče nebudou motivováni porozumět svým dětem, nebudou je podporovat v dalším vzdělání. To jsou takové praktické kroky. Moji kolegové vám to potvrdí a řeknou vám totéž. Ptejte se jich, jde o praktické věci těch úplně obyčejných lidí. Já s nimi trávím 24 hodin denně.

Děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Já moc děkuji za tento vstup a nyní další příspěvek pana magistra Josefa Záboje, vedoucího Centra pro rodinný život v Olomouci a koordinátora děkanátních center pro rodinu Arcidiecéze olomoucké. Ještě než Vám dám slovo, vítám tady pány poslance pana Marka Výborného a Marka Bendu – poslance Marky (jednoduše), které tady vítám, a za chvíli potom přijdou také na řadu. Tak prosím, máte slovo.

Výchova k manželství a rodičovství

Mgr. Josef Záboj, vedoucí Centra pro rodinný život v Olomouci a koordinátor děkanátních center pro rodinu Arcidiecéze olomoucké

Vážení hosté, dámy a pánové,

můj příspěvek bude hodně jiný, řekl bych praktický. Přesto, že mně můj předřečník pan doktor Šturma vybral pár stěžejních myšlenek. Nevadí, já je třeba zopakuji. Byl jsem požádán, abych přednesl příspěvek na téma „Výchova k manželství a rodičovství“. To je, samozřejmě, velmi široké téma a bohužel nejsem tak geniální, abych to dokázal toto téma ve čtvrt hodině obsáhnout. Ale je navážu právě na pana doktora Šturmu... Řekl, že každému z nás je jasné, že ty základní postoje k manželství a rodičovství a k životu vůbec si vytváří člověk v rodině, ve které vyrůstá od dětství a jako houba nasává vše, co se kolem něho děje. A zvláště pak ho formují ty mezilidské vztahy, kterých je součástí. Kolik se na těchto postojích dítěte nebo mladého člověka vůči budoucím vztahům podílí rodiče, sourozenci, prarodiče, vrstevníci nebo celá společnost, to bychom zde mohli asi debatovat i pár dnů.

Já bych si dovilil vám představit úzký výsek této výchovy a to tu fázi, kdy už se mladý člověk odpoutává od původní rodiny a prožívá tzv. vážnou známost nebo dnes, jak je, bohužel, trendem, žije už několik let ve společné domácnosti s partnerem, o kterém se domnívá, že by s ním mohl naplnit lidsky přirozenou touhu po trvalém věrném vztahu.

My jim říkáme snoubenci, pro ně máme kurzy, které je připravují na manželství. Téma zasnub a jejich významu by také mohlo být zajímavé, ale to snad třeba někdy příště.

Máme dvě formy přípravy na manželství, které praktikujeme v naší diecézi:

Tou první je „Škola partnerství“ a to je kurz 6 víkendů. To už je opravdu nějaké penzum času, to už je opravdu hodně času. Obsahem kurzu cca. 20 témat, velmi blízkých manželství, rodině, vztahům, sebevýchově a dalších témat, které s tím souvisí. Tento kurz absolvují ti mladí, kteří buď prožívají vážnou známost a chtějí se navzájem více poznat, ale třeba ještě termín svatby ještě ani neznají. A pak ti, takoví zodpovědní, kteří už vědí, že by se třeba do roka chtěli vzít a svému budoucímu manželství, věnují právě těch celých 6 víkendů přípravy.

Tam tedy přednáší jak odborníci, tak zkušené manželské páry. Na programu je diskuse ve skupinkách, v páru, ale i čas strávený při společné fyzické práci, při které to bývá někdy takové veselé, když některý snoubenec zjistí, že ta jeho vyvolená se štítí vyždímat hadru na zem nebo naopak zase ona, že ten její princ neumí ani rozštípnout polínko. Ne, že by to oba do života stoprocentně potřebovali, ale to zjištění samotného faktu je, myslím, pro oba užitečné. V budoucnu tak třeba on bude mít na starosti úklid a ona třeba obsluhu štiपाčky.

Druhou formou je ta bezprostřední příprava před církevním sňatkem, které se účastní snoubenci pár týdnů, ideálně několik měsíců před svatbou. Formou jsou čtyři setkání s oddávajícím knězem na náboženská témata a další čtyři s vyškolenými manželskými páry, tzv. lektory snoubenců.

Může být pro vás zajímavé, že se nejedná o žádné psychology, ani rodinné terapeuty, ale o vyškolené dobrovolníky, jejichž hlavní kvalifikací je vlastní funkční manželství a fungující rodina. Mnozí mají za sebou více jak dvacetiletý vztah a jsou to lidé mnoha profesí od soukromého zemědělce, po profesionální sportovce, pedagogy, lékaře.

Témata, která se zde předkládají, jsou ryze praktická ze života. Samozřejmě jsou obohacená o zkušenosti právě z těch manželství – ať už z vlastní z rodiny nebo přátel, aby tak podpořily teoretické základy, které se tam také dozví: fungování vztahů, efektivní komunikace apod. To jsou tedy ta 4 témata, která probírají s manželi. Je zajímavé, že touto přípravou na manželství prochází také, dá se říci asi 50 % nekřesťanů, protože naše zkušenost je dnes taková, že většina snoubeneckých párů je smíšených. Samozřejmě pro ty nevěřící účastníky, zejména ty hledající, kteří opravdu, dříve k víře „nepřičichli“, a neměli tu možnost, mohou být někdy ta náboženská témata těžko uchopitelná, ale nikdy tady nejde o nějaké přesvědčování jich samotných, ale spíše o vysvětlení toho, čemu vlastně ten jejich nastávající věří, aby, abych tak řekl, trochu chápal ten jeho svět.

Je pravdou, že mnozí snoubenci nejsou zrovna nadšení, že vůbec musí nějakou přípravu absolvovat. Přesto se po skončení přípravy setkáváme většinou s pozitivními ohlasy a se zájmem, zase se někdy nad podobnými tématy ještě potkat. Dokonce naši přípravu nedávno absolvoval i pár, kdy oba byli nepokřtění a sňatek měli tzv. „na úřadě“, ale své rozhodnutí stát se manželi brali tak vážně, že hledali možnost kde se na tento nejdůležitější životní krok zodpovědně připravit a ve svém dosahu našli jen náš kurz pro snoubence v rámci katolické církve.

Samozřejmě tyto kurzy se pořádají v rámci katolické církve a v některých evangelických církvích po celé republice. Naše diecéze je výjimečná možná tím, že tento systém 4+4 přednášky jsou povinné pro všechny, kteří žádají o církevní sňatek arcidiecézní. Je pravdou, že třeba v Praze kurzy pro manželství fungovali ještě dříve než u nás, také jsme se tam nechali v mnohém inspirovat, ale neplatí tam ten jednotný systém, aby všichni snoubenci prošli stejně kvalitní přípravou. A tak, i když je možná příprava na manželství bez zapojení manželských párů, tak myslím si, že je to škoda, ale chápu, že třeba někde mohou být oblasti, kde by se lektorské manželské páry a odborníci velmi těžko hledali.

Neděláme si iluze, že kurzy přípravy na manželství jsou stoprocentní zárukou toho, že takové manželství se nerozpadne. Bohužel nemáme statistiku rozvodu církevních sňatků, ale mám za to, že ani sebelepší příprava rozpadu zabránit nemůže, to mohou jen ti dva, a v případných krizích se nebát obrátit na odbornou pomoc. Ti, kteří berou svůj závazek, vyjádřený v manželském slibu při obřadu, opravdu vážně a pochopí, že svatba je právě tím nejlepším startem budovat dobré manželství, ve kterém jejich děti budou moci nasávat to nejlepší pro své vlastní životy.

A jak říká jeden můj známý, který si sám prošel rozvodem, aby si posléze uvědomil, co vše tím ztratil, a znovu s tou samou ženou se podruhé oženil, tak ten tvrdí: „Dobré manželství je dřina, ale ta stojí za to.“ Tak tím bych skončil a děkuji vám za pozornost. Pokud by byly nějaké dotazy, tak ještě budu k dispozici.

Ing. Veronika Vrecionová

Moc děkuji, tak to jste hezky skončil. Tak já zase dám jenom jednomu rychlému, případně dotazu, prostor. Kdybyste někdo teď chtěl rychle zareagovat nebo se dotázat. Děkuji.

Tak já v tuto chvíli požádám pana poslance Marka Výborného, člena ústavně právního výboru PS Parlamentu a zároveň bych této příležitosti ráda využila k tomu, abych mu pogratulovala k tomu, že byl o weekendu zvolen předsedou KDU-ČSL.

Nové hrozby tradiční přirozené rodině

Mgr. Marek Výborný, člen Ústavně právního výboru PS Parlamentu ČR

Dobré dopoledne milé dámy, vážení pánové,

děkuji za to blahopřání – to je úkol, je to zodpovědnost. No, ale já bych chtěl na začátek se omluvit a to vlastně mohu říct i za kolegu Marka Bendu, že jsme na vaší konferenci nebyli od začátku, ale paralelně na půdě Poslanecké sněmovny probíhá konference, kde je 200 žáků základních a středních škol, které zažívají den jako poslanec. Sedí takhle v poslaneckých lavicích a debatují nad tím, jestli obnovit nebo neobnovit základní vojenskou službu. Byla to docela zajímavá debata a my jsme tam byli s Markem Bendou jako takoví předskokani, kde jsme jim řekli naše stanovisko a také nějaké základní informace o tom, co je to obrana a bezpečnost České republiky i v kontextu Severoatlantické aliance. Tak to jenom na vysvětlenou a na omluvu.

Děkuji za pozvání na Vaši konferenci. Já, když jsem si přečetl nadpis toho našeho poslaneckého bloku „Nové hrozby tradiční přirozené rodině“, tak jsem trochu zpozorněl a tady bych si dovolil možná na úvod lehce zaprotестovat. Určitě ne proti pojmu přirozená rodina, protože to je něco, co je skutečně hodno ochrany a obrany. Po mně přirozená rodina je prostě rodinou, která je postavena na mámě, tátovi, dětech, babičce, dědovi – je to ta vícegenerační rodina tak, jak ji všichni známe.

Ale, co už pro mě je poněkud složitější, je ten pojem tradiční rodina. Protože tam se obávám, že skutečně by bylo mylné hovořit o tom, a my to možná někdy jako politici děláme, možná trošku z nepochopení toho pojmu, že chceme bránit tradiční rodinu, ale já si myslím, že ta tradiční rodina se skutečně vyvíjí v čase. Protože když bychom se podívali na rodinu v 18. století, tak vypadala jinak včetně sociálních rolí v té rodině, včetně role ženy. A jinak vypadá sociální role ženy, maminky, manželky na konci 20. nebo na začátku 21. století. Když bychom se podívali do historie, tak v 19. století v období industrializace dochází k obrovskému přesunu demografickému z venkova do měst, končí ten svět malých struktur, tak jak jsme ho znali někdy od středověku. V rámci urbanizace a těch, opravdu zlomových změn společnosti, tak se samozřejmě mění i ta tradiční rodina v něco, co ale těžko můžeme nějakým způsobem kritizovat nebo

bránit. Čili to jenom k tomu pojmu. Mimochodem první světová válka byla dalším takovým obrovským zlomem a také nastartovala demografickou krizi. První konference mimochodem v České republice k tomuto tématu byla už v roce 1926.

A co je ale potřeba zdůrazňovat, je ten obrovský, podle mého názoru, obrovský kredit, kredit rodiny. A když dneska hovoříme o tom – a tím se dostanu k tomu tématu krize, co dnes rodina nejvíc potřebuje, tak někdy může být i z toho veřejného mediálního prostoru nám podsouváno, že jsou to peníze, a že to je finanční sanování rodiny. Ne, že by to nebylo důležité, ale nezapomínejme na to, že rodina potřebuje stabilitu a mimochodem ta debata, která se tady vede i na půdě poslanecké sněmovny, o které se zmíním v druhé části mého příspěvku, otázka manželství a toho co je institut manželství, tak je přesně tím, co do té rodiny z mého pohledu vnáší tu stabilitu.

Druhá věc, kterou je potřeba zdůraznit, rodina potřebuje ocenění. Možná i proto tady dneska jsme a díky za vaši účast, za to že jste přijeli, abychom si připomínali, že rodina – to obyčejné lidské ocenění, to nemůžeme přinést my politici tím, že přijmeme nějaký zákon, ale ocenit rodinu jako stabilní, stabilizační prvek naší společnosti, který samozřejmě podléhá těm obrovským náporům dnešního světa, tomu, že rodiny neudrží tu stabilitu, rozpadají se atd. To všechno samozřejmě víme a to je obsahem té krize. Ale tady si myslím, že platí staré čínské přísloví, že krize je znamením šance. A my bychom se měli z těch věcí umět poučit, umět ocenit ty rodiny, které dnes fungují a umí fungovat a ukazovat je jako pozitivní vzor.

A třetí věc kromě stability a ocenění, tak je to čas. Já jsem hluboce přesvědčen o tom, že ta krize rodiny je dneska způsobena často tím, že na sebe nemají rodiny čas, že na sebe nemá čas manželka s manželem, táta s mámou, že nemají čas na děti, že otázka pak toho rodinného času se smrskává na to vyzvednout dítě ze školy, dovézt je na kroužek, na fotbal, na hokej. Večer vyzvednout, vyčistit zuby, pomodlit a spát. V tom lepším případě. Tak to je myslím už ale věc, kterou můžeme i my jako zákonodárci ovlivnit různými drobnými opatřeními.

Když bych uvedl jenom některé, tak jsou to, je to otázka třeba zkrácených úvazků, je to otázka společného vyměřovacího základu sociálního pojištění, je to otázka fondu odpracované doby. Jsou to drobnosti, ale když těm rodinám, těm maminkám umožníme se skutečně věnovat dětem bez ohledu na nějaký potom zásadní dopad, zásadní dopad na jejich finanční situaci. Ono to mimochodem má vždycky ten i pozitivní efekt pro tu ekonomiku. Když snížíme odvody na sociální pojištění rodinám, zvláště u těch vícečetných dětí, no tak ty peníze zůstanou potom v té ekonomice. Já bych vám tady někde mohl ukázat, a to vidím jako velký problém, jeden graf, který názorně ukazuje to, jak klesá čistý příjem na hlavu u rodin, pečujících o děti. To znamená, pokud v rodině není žádné dítě, tak ten čistý příjem na hlavu je v průměru 21 992 korun, ale když už jsou to děti tři, tak je to jenom 9 974, to je totiž pod úrovní seniorů. Tak to jsou potom ty věci, které potom přicházejí i do té úrovně fiskální nebo finanční.

Ještě jednou tedy ty tři věci, které považuji za důležité: stabilita, ocenění a čas. A samozřejmě i pomoc, která je směřovaná do toho, aby rodiče měli dostatek možností i finančních prostředků pro to, věnovat maximum té výchově a taky třeba i vzdělávání svých dětí. Když jsem uvažoval o tom, o těch příčinách, tak jsem došel k závěru, že jedna z nich může být dána i tlakem na to co, a já to teďka říkám velmi kriticky třeba směrem k politikám Evropské unie, protože kdybychom vedle sebe postavili nebo respektive takhle Evropa nebo Evropská unie dneska, bohužel, proti sobě staví politiku zaměstnanosti a na té druhé tu politiku rodinnou. A mám pocit, že v některých ohledech jakoby vítězila ta politika zaměstnanosti čili, že zdůrazňujeme otázku co je potřebné pro český, pro evropský, trh práce a už méně si klademe ty otázky co je potřebné a co je užitečné pro českou, evropskou, rodinu.

Mně třeba u nás v České republice velmi schází to, co je už zakotveno nebo, respektive co využívají některé jiné státy Evropské unie a to je themapeering. To znamená, že tak jako posuzujeme všechny právní normy, které přijímá parlament, z pohledu evropského práva, tak bychom měli všechny tyto přijímané normy, podle mého názoru, posuzovat i z pohledu jejich dopadů na rodinu, na rodinnou politiku. Jsou to sice drobnosti, řekněme na té pozici legislativy, legislativní, ale ty by z mého pohledu mohli pomoci rodinám tak, aby stát – a to je povinností nás – politiků, aby stát byl přívětivý vůči rodině. A nikoliv, aby vůči ní byl nepřátelský, nepřátelský, jak to bohužel dneska v některých ohledech je.

A na závěr mi ještě dovoluji připomenout co jsem zmínil v průběhu a to je otázka té stability a hodnoty manželství, protože to je otázka toho, že se musíme – i my politici – v případě, že hrozí tedy nějaká

relativizace těch přirozených hodnot toho, co tvoří stabilní rodinu a co pro nás je manželství jako svazek muže a ženy, prostě postavit na jejich obranu a proto v situaci, která se v posledním roce a půl ve veřejném prostoru objevila, to je ta debata o manželství pro všechny a o tom, že na manželství je právo, jakési právo pro všechny, tak zdůraznit to, že jsme přesvědčeni o tom, že tomu tak není. Že manželství není otázka práva, že to je otázka hodnoty, že to je otázka základu stabilní rodiny, a že v případě, kdy tady probíhá nějaká debata o relativizaci, tak je lepší než jenom hájit a bránit rodinu, tak je dobré také přirozeným způsobem se postavit za to, co tu rodinu tvoří. A to je manželství jako svazek muže a ženy. A proto jsem i já se svými kolegy připravil jednoduchou novelu Listiny základních práv a svobod, on o tom asi bude více hovořit Marek Benda, kde kromě rodiny a rodičovství – to už tam máme dnes v článku 32: „Rodina a rodičovství jsou pod ochranou zákona“. My tam dodáváme jedinou vsuvku, že „Rodina, rodičovství a manželství jako svazek muže a ženy jsou pod ochranou zákona.“

A bereme to tak, že pokud dnes tedy rodina prochází určitou erozí, tak není úlohou státu rezignovat, rezignovat, nýbrž naopak intenzivně rodinu podporovat a přinášet ty pozitivní vzory. A ta novela, která tady je na stole, tak má skutečně, nikoliv na někoho útočit, ale zdůraznit pozitivní vzory, kdy jediné manželství, jako svazek muže a ženy, má ten potenciál naplnit všechny ty funkce rodiny. Já tomu někdy říkám mozaika. Je tam ta funkce důležitá emocionální, protože samozřejmě rodina je postavena na lásce a vztahu dvou milujících se osob a dětí a samozřejmě i v rámci té vícegenerační rodiny.

Ale stát tady nemá podporovat vztah založený jenom, jenom – podtrhuji to slovo jenom – na vzájemné lásce. Ta rodina má i další důležité prvky sociální, ekonomické, vztahové a taky ten důležitý prvek, tu schopnost, potenci, přivést na svět novou generaci. A vychovávat děti v té nezastupitelné lásce a v tom nezastupitelném vzoru otcovské a mateřské lásky. A právě ten institut manželství v tomto smyslu, se domnívám, že je potřeba zdůraznit a hájit ho. Čili to je otázka hodnotová na rozdíl od opatření, o kterých jsem hovořil v úvodu. Ale přesto se domnívám, že pokud dnes ve společnosti převládá názor, který možná je někde už standardem, že je dobré se podvolit různým experimentům nebo snažit se některé instituce, které jsou léta, léta, staletí vyzkoušené, s nimi nějakým způsobem experimentovat nebo je nějak vylepšovat, takže to musíme být my politici, abychom se za tyto přirozené instituce, které vytvářejí stabilní rodinu, postavili. Děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak požádám teď poslance Marka Bendu o jeho příspěvek.

Marek Benda, člen Ústavně právního výboru PS Parlamentu ČR

Tak také dobré, již odpoledne. Doufám, že nepřetáhnu čas, abyste se mohli jít v klidu najíst. Jenom, když už tady zmiňoval Marek Výborný sněmovnu, že to bylo docela roztomilé. Obzvlášť roztomilé bylo, že jsme seděli my, ostatní politici, kteří jsme tam byli, jsme seděli v těch vládních lavicích a byli tam překvapivě jenom samí opoziční politici. Vládní strany na to nemají čas, protože makají, na děti čas úplně nemají. Bylo milé, jak ty děti říkaly – my bychom chtěli takovou vládu – ne, co je tam teď, my bychom chtěli nějakou jinou. Tak to je jenom taková poznámka. Trochu rýpnutí do Patrika Nachera, kterému děkuji, že přišel, který odvádí v té věci také spoustu práce.

Já bych několik poznámek. Marek mluvil o té tradiční přirozené rodině, já když bych úplně vyškrtl ta synonyma, ptal bych se, proč nové hrozby rodině. Já úplně nerozumím, jaký je rozdíl mezi přirozenou a nepřirozenou rodinou – respektive vím samozřejmě, jaký je mezitím rozdíl, jaký rozdíl se mezi tím snaží někdo malovat. Ale prostě rodina je od zrození. Jinak to být nemůže, to je základ slova a je to od toho, že je nějaký rodič mužského pohlaví a nějaký rodič ženského pohlaví a máme nějaké složité procesy v občanském zákoníku – u těch žen je to poměrně jednoduché, tam matka dítěte je žena, která dítě porodila. U toho muže je to někdy složité, pokud žije v manželství, tak se předpokládá, že to je on. Pokud spolu měli styk půl roku předtím, tak se předpokládá, že to je další, případně se může určovat nějakými dalšími metodami. Ale všichni jsme vždycky věděli, co to je.

A to, čemu čelíme v dnešním světě, je prostě čistý Gramsciho (*redakční poznámka: Antonio Gramsci, 1891-1937, italský politik, publicista a marxistický filozof*) dlouhý pochod institucemi (*redakční poznámka: neomarxistická strategie nenásilného, pomalého a nenápadného převratu zevnitř státního systému líbivě se odvolávající na důstojnost každého jednotlivce, politickou korektnost a svobodu všech*) a snaha, a já tomu

rád říkám neomarxismus, vlastně to neomarxismus je. Ale je to vlastně jedno, jak to nazýváme. Stejný proces, který na začátku minulého století nastolil třídní válku a otázku souboje mezi třídami a pokus vytvořit jednotného socialistického člověka, který se nerozlišuje na muže a ženy a nerozlišuje se už podle ničeho, bude to jeden člověk. Tak stejný pokus zažíváme dneska, z těch amerických univerzit vychovaných, odkud to k nám směřuje, a kde je to dneska na souboji jakoby muži a ženy a na tom, že nic takového v realu neexistuje, existovat nemá. Všichni lidé jsou stejní, každý se může rozhodnout pro svoji identitu, každý se může rozhodnout pro cokoliv a hlavně nemáme nic, co je nám vrozeno.

Já tvrdím, že to je neuvěřitelná pýcha před stvořením nebo před přírodou, to je vlastně jedno, jak to nazýváme, a že v tom se skrývá její největší nebezpečí, se kterým máme bojovat. Marek tady zmiňoval novelu Listiny, kterou by přece nikoho z nás před dvaceti, neřku-li padesáti lety, ani nenapadlo, že bychom měli se vůbec pokusit definovat, co to je manželství. Všichni jsme věděli, co to je manželství. Nikdo by neměl pochybnosti. Teď jako každý ví, co to je táta a nebudeme říkat, jako táta je nikdo. Nebo co to je máma – tak jsme všichni věděli, co to manželství je. Najednou začínáme dospívat do takového stavu, kdy se říká, že to může být vlastně cokoliv. Když se ti lidi mají rádi, tak to může být manželství. Já si myslím, že to tak není. Když se lidi mají rádi, ať se jmenují jako „Ti, co se mají rádi“. Pro mně za mně, to je naprosto jejich právo a nijak jim neberu, že se mají rádi. Ale nemůžu se pokoušet měnit pojem, který má nějaký historický význam a který něco obsahuje, něco popisuje, začít naplňovat úplně jinými významy. Respektive když se o to pokusím, tak je to strašně nebezpečné.

To je stejně tak – zase příběh, který známe poměrně dlouho, filozofie nejlepšího zájmu dítěte. S tím související OSPODY. Já jsem před dvaceti lety svedl velký souboj, tehdy ve sněmovně, se Špidlou a paní poslankyní Wolfovou a dalšími, že se nemají orgány sociálně právní ochrany dětí zřizovat, že to bude drahé, zbytečné a bude to zasahovat zbytečně do rodin. Tak jako klasicky vždycky ve všech těchto soubojích na jedné straně máte nějaké obecné popisy situace a do toho vám chodí ty a ti a vyprávějí strašidelné příběhy mučených dětí a manželek a na základě toho, že je nezbytně nutné zřídit státní orgán. Já si myslím, že to nikdy historicky nefunguje a nechci sem vůbec sahat jednotlivým zaměstnancům OSPODů do svědomí, ale myslím si, že je to naprosto zbytečná instituce, která v těch skutečně krizových situacích málo kdy zasáhnout dokáže a bohužel se zabývá mnohdy buď naprostými banalitami, nebo se nechává zatahovat do soubojů rodičů o děti, kde se jeden mstí druhému. Zas je to věc, kterou si myslím, že bychom se měli nad ní zamýšlet, jestli to vůbec takto má fungovat a jestli nakonec nedojdeme do toho norského modelu, kde už je to nezodpovědný stát.

Další poznámka, kterou bych chtěl mít. Jestli se zamýšlím nějakým způsobem nad fungováním rodiny ve společnosti a tím, co potřebuje. Já si dokonce ani nemyslím, že to je čas, který tady zmiňoval Marek. Podle mě, so to řídí každý sám a dávno v historii bývaly mnohé chvíle, kdy rodiče měli mnohem méně času na děti, než mají dnes. Mnohem méně, když přitom pracovali na poli nebo prostě byli na těch deseti, dvanáctihodinových směnách, nebo ti manželé byli vyjetí někde bůhví kde a vraceli se za nějaké tři měsíce. To známe ze starých časů, žádné, že by měli mraky času. To není základní problém, respektive to je na tom, jak si to lidé umí zorganizovat.

To co potřebují, aby byli hájeni jako celek, jako celková jednotka, aby se přestalo pořád vést ten souboj, že každý je tady sám za sebe, každý musí být posuzován sám za sebe. To jsou podle mě ta nebezpečí, která stát přináší.

Vyprávěla mně jednou jedna známá, která žije na Novém Zélandu, jak se tam dostal k moci, respektive stal se premiérem, muž, který to myslel se ženami dobře a měl šest osob – šest žen, kterým manžel nevyplácel, nevyplácel jakoby to, co měl podle rozvodového soudu, to čemu se v České republice říká výživné. Říkal, napravíme to a zavedl, že to vyplácí stát. Do dvou let těch žen bylo 6 tisíc. To je prostě bohužel ten přesný efekt, který vždycky, vždycky nastane, že v okamžiku, kdy sebelepšími úmysly směřován, vymyslí nějaké náhradní státní plnění a dneska to známe u těch různých typů sociálních dávek, v některých krajích velmi intenzivně jak se pobírá, jak se neberou, jak spolu nežijí, Tohle všechno každý z vás asi z praxe ví. Jakmile něco si vezme na starosti stát, tak okamžitě míra zneužívání toho stoupne ne o procenta, ale o tisíce procent. A vždycky bychom se zase měli zamýšlet, kudy se máme vydat a jestli, když tedy chceme pomáhat, jestli to fakt nemá být individuální pomoc individuálních lidí nebo tím, že já jdu někde pomoci, nějaká nadace jde někde pomoci, ale nevytváří se z toho celostátní pravidla. Jakmile se ta celostátní pravidla

vytvoří, tak je to nároková otázka, není to otázka pomoci, ale je to otázka nároku a okamžitě se ty nároky začínají zneužívat.

A poslední poznámka, snad jenom, když jsme vloni zakládali komisi pro rodinu v Poslanecké sněmovně, nebo znovu zakládali, já jsem tam původně nechtěl, protože jsem tam kdysi byl, jako v komisi pro rodinu, pak z toho udělali komisi pro rodinu a rovné příležitosti, tak jsem řekl, tam už být nechci, ale nikdo tam jiného dát nechtěl, tak jsem řekl dobře, půjdu. Pozvali jsme si z ministerstva práce a sociálních věcí, odpoledne tady paní náměstkyně má mluvit, co rodinné plány? A oni nám začali líčit, že, tedy snad, by mělo dojít k zvýšení toho rodinného příspěvku, o kterém se teď do nekonečna hádají, a pak, že nejdůležitější jsou mikrojesle ve státních úřadech a soukromých institucích a náhradní výživné. A my jsme na ně tak trochu koukali a říkali jsme: ani jeden z těch institutů nesměruje pro podporu rodiny, ale směruje jenom k těm cestám, které jsou fakticky protirodinné, respektive tu rodinu zpochybňují. Tak nám netvrdte, že to je součást rodinné politiky.

Opravdu bychom se měli zamýšlet vždycky nad tím, které kroky jsou nezbytnou, možná, státní intervencí v rámci sociální politiky. Ale co je skutečnou podporou rodiny, která směřuje k tomu, aby ta rodina existovala a fungovala. Děkuji. Děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak a my teď máme ještě chvíli času do polední pauzy. Tak jestli máte někdo, poprosím támhle kolegu. Prosím spíš, jestli budou dotazy a reakce tady na předřečníky.

Juraj Lajda

Děkuji za slovo, jmenuji se Juraj Lajda. Já mám takové 3 body, jak už tady zaznělo od pana senátora Nenutila, abychom dali nějaké impulzy.

První je, že by bylo dobré, aby byla výchova k rodinným hodnotám ve školách, nejenom v církvích nebo nějakých menších komunitách, ale skutečně, aby se generálně nebo všeobecně dostala rodinná výchova do škol.

Druhý bod. Pan poslanec a pan předseda Výborný tady zmínil – on v jedné větě, ale já bych to tady rozvinul tou Family inspect assessment (*redakční poznámka: Posouzení vlivu na rodinu*), FIA. To znamená posouzení, jak kterýkoliv zákon dopadá na rodinu. Já si vzpomínám, že v minulém volebním období tady už ta iniciativa byla, myslím, že to dělala paní poslankyně Nina Nováková a bohužel nevím, jaký byl poměr, ale možná velice těsně tento zákon neprošel. Moje otázka jestli bude někdo iniciovat. To je jedno a já bych tedy již ukončil. Tedy to je ta FIA.

A poslední, že úplně souhlasím s tím pojmem tradiční rodina. Protože tradiční rodina to jsou ty rozvody, svobodné maminky atd. a myslím si, že v tom diskursu, v té diskusi o rodině je to slabé místo. Proto je lepší možná původní rodina nebo bych řekl rodina nebo univerzální zákony pro rodinu. Něco, co je i v přírodě. Nějak to odvodit: vertikála, horizontála. Tady zaznělo, což je mimo myšlení lidí, že je to nějaký univerzální zákon. To je asi tak všechno, děkuji.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak děkuji. A chtěl reagovat pan poslanec Marek Výborný.

Mgr. Marek Výborný

Jenom velmi stručně. Já bych chtěl odpovědět na tu otázku. Skutečně v té Sobotkově vládě se o to snažili a víte, na čem to skončilo? Na panu ministru Diensbierovi, který nevěděl co to je rodina. Řekl, že on to neumí definovat a tím to celé skončilo, bohužel. Ale samozřejmě do budoucna s tím je potřeba počítat a pracovat na tom. Já udělám všechno pro to, aby to bylo.

Ing. Veronika Vrecionová

Děkuji. Tak prosím.

Ing. Danuše Martinková, ředitelka Charity Nový Hrozenkov

Dobrý den. Jmenuji se Danuše Martinková, přijela jsem z Valašska, z Charity Nový Hrozenkov. Když se tady mají podávat nějaké podněty a když „Spolek pro obnovu venkova“, tak jsem si říkala, že my máme u nás Charitu v oblasti, kde je 7 obcí a myslím si, že je velice dobré, když se přímo v obcích vytváří sociální služby a když to není přímo ve městě. Důležité je, sociální služby vybudovat přímo ve vesnici. Mám takovou zkušenost, když sociální služby fungují přímo ve městě, že se často na obce zapomíná.

A pokud máme ty sociální služby vytvořené na obcích, tak máme blíž k tomu člověku a je to mnohem lepší. Nám se podařilo vytvořit celý komplex služeb a nejde jenom o to, že se tam postaví nějaký domov pro seniory a je tam pár lůžek, ale že tam poskytujeme služby jako je denní stacionář, osobní asistence, odlehčovací služby, ale především, že je tam pečovatelská služba propojená s domácí zdravotní péčí, kterou doplňuje hospicová. A není to jenom taková malá Charita, má 80 zaměstnanců a poskytuje dnes služby 450 klientům. Takže je to velká služba na Valašsku a myslím si, že je to opravdu velice důležité pro seniory, aby měli takové zázemí. Jezdíme za seniory do jejich domácnosti na samoty, do údolí, kde žijí přes týden často sami a naše pečovatelky jsou jediné, s kterými se setkávají. Jsou tu ale šťastní a přejí si tu dožít.

Není to jednoduché, je to náročné, ale myslím si, že je důležité, aby senioři měli zázemí a je to důležité i pro rodinu, ta se může spolehnout na to, že má zabezpečeného seniora v domácím prostředí. Může odjet klidně pracovat do města a pak se zase vrátit na vesnici, má třeba děti ve škole a odpoledne se celá sejde doma. Takže já jenom, když tady máme dávat podněty, chci, aby sociální služby vznikaly na vesnicích, aby obce, aby starostové, kteří tady jsou, nebo ti, kteří mají blízko ke starostům, aby jim to poradili. Já se snažím, pořád dávám podněty, ale moc mne nikdo nechce slyšet. Takže, prosím vás, kdo tady je, tak se klidně můžete obrátit o radu na Charitu Nový Hrozenkov. Bojuji už 20 let.

Ing. Veronika Vrecionová

Já Vám moc děkuji za ten příspěvek. Já jsem moc ráda, že jste zmínila seniory, protože my vlastně hodně mluvíme o rodině, jako maminka, tatínek a děti, ale já považuji takovou tu širší rodinu vlastně také za rodinu, důležité je, když je to babička, dědeček, strýcové, tety. Tak ještě bude chtít – tak přednost dámě a vy jste potom hned. Pojdte, prosím, a potom bude tady pán.

Milena Pincová

Dobrý den. Já se představím, jsme původně z Prahy, ale jsme Pincovy, momentálně z Jáchymova, tudíž z venkova a já budu velice stručná. Já jsem jenom chtěla – opravdu mě velice potěšilo, že vlastně všechny příspěvky, co tady zazněly, jsou takové rozumné a nejvíc mně potěšily tady příspěvky dvou pánů poslanců. Já jsem takový optimista a to ještě, jak bych to řekla, umocnilo můj optimismus, že i ve vysoké politice jsou, jsou lidé se zdravým rozumem, kteří podporují rodinu a chtěla jsem i popřát hodně síly a energie k takovému prosazování těchto ušlechtilých tedy záměrů a k eliminaci takových těch genderových a levicových úchylek, o kterých také, jak jsem zjistila, je hodně. A nebudu zdržovat, možná ještě v diskusi. Já bych k tomu měla také co říct, protože támhle s mužem žijeme ve věrném manželství už 40 let a máme 10 skutečně slušných a vzdělaných dětí.

Takže bych pak ráda, ráda ještě řekla své nebo naše osobní zkušenosti s tou podporou tedy toho státu, která, bohužel, do teďka příliš valná nebyla a setkávali jsme se s tím, že spíše s opačnými tendencemi. Děkuji.

Ing. Mojmír Kovář

Děkuji za slovo. Já jsem Mojmír Kovář, já nevím, jestli mně znáte, já jsem koordinátor Programu obnovy rodiny. Dělali jsme na tom 15 roků. Děkuji manželům Pincovým, protože to jsou naši lidé se zvednutým palcem, kteří vlastně toto řeší, jak říkal pan poslanec Benda.

Já ještě bych spíš vystoupil potom, až bude paní náměstkyně Hanzlíková. Potom bych měl poznámku – já reaguji jenom na pana poslance Bendu, že řekl velice dobře: „Špidla odešel a OSPODy zůstaly“. Takže toto je velké téma, je to velké téma, které kdybychom měli řešit, prostě jednoduše, najděme na to systém a ten systém je japonský systém „Pomáhejme si a komunikujme“. Pomáhejme si a komunikujme, jak nebudeme komunikovat, každý si bude vytvářet svoji vlastní politiku, vlastní prostě příběh k tomu. Víme o tom dost, žiji

na Slovensku, takže i tam bych o tom mohl mluvit dvě hodiny a pořád bych měl nové, nové informace k tomu.

Ale k té rodině. Prosím vás pěkně, tady Standa Polčák, nebo pan poslanec Polčák, hovořil o velice závažné věci – institutu domovské obce. Těch zákonů je tolik, prosím vás, které jsou z té doby – zákon 217, 218 a další, další ze 49 roku. To jsou věci, které jsou, jako kdyby se tady, jako kdyby se tady klonovaly ty věci z těch zákonů. Takže, prosím vás pěkně, pojďme k tomu, vytvořme – už jsem to tady ráno říkal, poslanci tu nebyli, vytvořme nějakou komisi, která bude pracovní komise, která bude dělat za vatikánskou měnu, ani – jinak ty komise, jak pan arcibiskup z Trnavy (*redakční poznámka: Mons. Ján Orosch, arcibiskup trnavský*) mně říkal, že jedině tato práce má přidanou hodnotu. Takže pojďme se bavit opravdu o tom a ne abychom řekli: „Tak jsme se dobře pobavili“ a jedeme domů a dáme si vepřo, knedlo, zelo nebo zemiakový šalát a rezeň. Takže vyzývám znovu, vyzývám znovu pány poslance – jsem připravený, jsem připravený, tyto věci naformulovat. Jenom mně mrzí, paní předsedkyně, že jste mně nezavolali do tohoto panelu. Myslím, že se to v diskusi nedá všechno říct. Děkuji vám.

Ing. Veronika Vrecionová

Jestli ještě někdo byste měl něco do diskuse, tak samozřejmě budu ráda. Já už nikoho nevidím. Ještě někdo se hlásil? Pojďte, prosím, pan kolega poslanec Nacher. Hned? Určitě, my máme chvilku čas a jistě to před polední pauzou všichni přivítáme. Jenom, možná bych vysvětlila, on měl tady být vlastně pan poslanec Juchelka, který se na poslední chvíli omluvil, takže tady není. Tak prosím.

Patrik Nacher

Nemám připravený žádný příspěvek. Já jsem jen poslouchal. Chtěl bych poděkovat za pozvání a zrovna, když jsem tady seděl, tak mně přišel nějaký dopis, reakce na můj článek, který vyšel právě k tématu Manželství pro všechny na Novinkách v neděli, tuším. A z té reakce, kterou, kdyby tady byl čas, tak bych ji přečetl, je krásně vidět to vzájemné nepochopení. Jde o reakci čtenářky, která nepochopila ten můj popis, nepochopila, co mi vadí, že se dnes všechno relativizuje, úplně všechno, není nic jisté, dokonce ani kategorie muž a žena. To kdybych tu přečetl, tak myslím, že by to bylo trefné.

Já vás ale nechci zdržovat. Tentokrát jsem tady byl v roli pouhého posluchače a já dále budu pokračovat v těch svých aktivitách, směřujících k návratu zdravého selského rozumu. A zatím tedy Českou republiku považuji, jaksi s porovnáním s tím, co se děje v okolí, za takový ostrov zdravého selského rozumu. Tak doufám, že tady s kolegy i nadále budeme napomáhat tomu, abychom tím ostrůvkem zdravého selského rozumu, který se brání různým bláznovstvím a jak říkám relativizaci úplně všeho, zůstali i nadále. Ale musím říci, že nikdy ten tlak nebyl tak silný, paušalizace tak častá, agrese a útoky tak citelné.

Přeji vám pěkný zbytek dne, dobrou chuť a ať se vám/nám daří.

Ing. Veronika Vrecionová

Tak já moc děkuji. Všechny vás teď zvů na malé občerstvení, tam uvidíte cedulky v předsálí a v jednu hodinu se na vás těším.

Polední přestávka

Ing. Veronika Vrecionová

Tak. Já tady všechny vítám po odpočinku, po napojení. A sice ještě nejsme ještě všichni, tak jenom bych chtěla zmínit, že mně tady kolegyně upozorňuje, že všichni z Moravy budou muset kolem třetí utíkat na vlaky. Tak, aby stihli co nejvíce z našeho dalšího programu, vítám tady – tedy vyměnili jsme řečníky, panel – bude to teď, vlastně tady budou především ženy – kdo víc by měl chránit rodinu, než ženy. Ale doufám, že muži nám pomůžou.

Já možná teď bez dalšího požádám dalšího z řečníků paní Mgr. Annu Mužnou, starostku obce Skotnice. Pojďte, paní starostko, tady, prosím. A všechny jenom bych moc poprosila, abychom umožnili paní starostce – paní starostka má nevděčnou roli takhle po polední pauze – zahájit. Tak, my se zklidníme. Tak prosím.

Rodina a obecní pospolitost

Mgr. Anna Mužná, starostka obce Skotnice

Krásné odpoledne, milé dámy, pánové, vážené starostky, kolegové starostové,

já si v rámci projednávání problematiky z pozice starostky malé obce, kde vykonávám funkci starostky více než 20 let, dovolím vás seznámit s některými praktickými zkušenostmi a postřehy.

Na úvod malý pozdrav dětí z naší mateřské školy. Přeji vám všem pěkné jaro. Tady zkusím techniku, jestli funguje (*redakční poznámka: paní starostka zahájila svou power pointovou prezentaci*).

Tak já jenom velmi stručně k základní charakteristice obce. Jsme menší obec v Moravskoslezském kraji. Nacházíme se mezi letištěm Mošnov a historickým městem Příbor. Základní rozpočet obce se pohybuje kolem 11 milionů, v průběhu roku se nám vždycky podaří získat nějaké dotace. Nemáme radu, funguje devítičlenná samospráva, aktivně fungují spolky a to ať ty tradiční venkovské i některá neformální sdružení – k tomu bych se dostala později. Jsme zřizovateli mateřské školy s kapacitou 24 dětí, nemáme základní školu. Máme velkou podporu drobných živnostníků a podnikatelských subjektů na území obce a v roce 2003 a 2011 jsme se stali krajskými vítězi v rámci soutěže Vesnice roku.

Každá obec má určitě svou nějakou základní filosofii, my se snažíme obec budovat na stejných principech jako rodinu, to znamená na vzájemném respektu, úctě, pospolitosti, na určitých materiálních jistotách. Systematicky se snažíme dlouhodobě posilovat mezigenerační vztahy a komunitní život v obci. Za to jsme v roce 2002 získali první místo v celorepublikové soutěži „O lidech s lidmi“.

Za první takový, pro mě stěžejní, projekt, který byl nazván „Moje obec, moje věc aneb zajímám se, komunikuji, rozhoduji“, kdy jsme řešili, jakým způsobem podnítit zájem všech těch generací o život v obci, jakým způsobem k nim dostávat informace, jak s nimi komunikovat a jak je zapojit do rozhodovacích procesů, aby se nám všem dobře žilo. A druhým projektem byl projekt „Junior – senior“, který naopak zase řešil zapojení těch dvou, v té době jakoby okrajových generací, protože děti se ještě do života v obci nezapojovali a senioři se už nezapojovali, protože měli pocit, že pro tu svou obec už udělali dost, takže nám šlo o to, zpátky vtáhnout ty dvě generace do toho obecního dění a posílit mezi nimi ty vzájemné vztahy.

Určitě každý z nás si položil otázku, co pro mne znamená rodina a jaký je pohled tří generací. Dělali jsme teď aktuální dotazování. Tak děti mateřské školy to shrnuli do jednoho pojmu: Je to máma, táta a všichni, kdo se máme rádi, i zvířátka mají svou rodinu, takže shrnu pod pojem sounáležitost. Rodiče samozřejmě preferují bezpečí, materiální jistoty, lásku a pohodu. Prarodiče kladou velký důraz na ty kořeny, domov, pospolitost, kdy se všechny generace zase sejdou u nich doma. A vracíme se ve Skotnici zase k tomu vícegeneračnímu bydlení.

Tady fotografie z posledních aktivit, kdy se vysazovala zahrada mateřské školy. Podílely se na tom seniorky, klub maminek a dětský klub „Skořata“. Uvádím jenom, kdo se zabývá problematikou v obci. Je to samozřejmě samospráva, máme samostatně zřízenou komisi pro rodinu a děti, kde jsou zastoupeni pedagogové, zdravotníci, sociální pracovníci, zástupci spolků. Pár ilustračních fotografií ze spolků.

Zmínila jsem, že ve Skotnici není škola, která je většinou nositelem těch volnočasových aktivit. Tak ve Skotnici je založen dětský klub Skořata, kde jsou sdružené děti zhruba od 5 do 18 let a připravují si vzájemné aktivity. Rodinnou politiku podporuje samozřejmě mateřská škola, kdy ta problematika rodiny je zakomponována do těch vzdělávacích programů předškolních, zájmové registrované spolky, především ten spolek Sdružení sportu a kultury a máme velkou výhodu, že rodinné problematice se věnují podnikatelské subjekty, které jednak pořádají samostatné rodinné aktivity a hlavně nám tyto aktivity sponzorují.

Co považuji za důležité, je i vybudování vhodné rodinné infrastruktury v obci. My máme dva větší sportovní relaxační areály s dětskými hřišti, dva obecní domy se sály, zahradami, mobiliářem pro rodinné aktivity, přírodní komunitní centrum, kde je hřiště pro seniory, dětské herní prvky, altán, krb s ohništěm, přírodní učebna. Veřejná prostranství jsou vybavena mobiliářem pro rodiny s dětmi a hodně klademe důraz i na rodinnou cykloturistiku, takže i odpočívadla na cyklotrasách ve Skotnici jsou vybavena mobiliářem pro rodiny s dětmi. Skotnice je hojně navštěvována rodinami, cykloturisty s nedalekého Příbora, průmyslového města Kopřivnice a z okolních obcí. Zase pár ilustračních fotografií.

Kromě té infrastruktury, na kterou jsme zaměřili pozornost, jsme realizovali řadu samostatných projektů, které byly věnované přímo rodinné problematice. Já už jsem ten projekt „Junior – senior“ zmiňovala. A dalším projektem byl projekt „Pod společnou střechou“, v rámci něhož jsme vytvořili zázemí pro rodinné volnočasové aktivity a prázdninové aktivity dětí tak, že vznikly dva větší zahradní domky, kde děti v létě provozují volnočasové aktivity. Jsou tam různé kurzy, kroužky výtvarné. Ty zahradní domky využívají v létě i nízkopříjmové rodiny k tzv. rekreaci. Aspoň vyrazí mimo ten svůj domov, pokud nemají peníze na to, aby někam vyjeli, tak tráví určitý čas v prostředí toho areálu. Nositelem projektu bylo Sdružení sportu a kultury.

A dalším pro nás takovým zajímavým projektem byl projekt „Hřiště pro všechny, místo pro každého z nás“, kdy jsme využili stávající volné plochy na travnatém fotbalovém hřišti a na základě tří plánovacích setkání tam vzniklo hřiště pro menší děti, hřiště pro starší děti, bylinková zahrádka pro seniory, víceúčelové hřiště s umělou trávou a relaxační zóna. Občané a děti a vlastně všechny ty věkové kategorie se podíleli nejen na té plánovací části, ale i na té realizační. A samozřejmě dlouhodobě ta prostranství udržují.

K dalšímu tomu projektu, který byl přímo věnován rodinné problematice, což bylo hřiště pro seniory, kde vznikly cvičební a rehabilitační prvky a taková zajímavost byla, že místní studentka lékařské fakulty v rámci dotazníkového šetření mapovala nejčastější problémy pohybového ústrojí seniorů a na základě toho pak byly navrženy ty rehabilitační prvky tak, že tam vznikla i plošina na trénink motoriky po mozkových mrtvicích, například, nebo na tréninky jemné motoriky.

Přírodní komunitní centrum navázalo na toto hřiště, kde vznikla přírodní venkovní učebna, zase altán, přírodní učebna a ještě dětské herní prvky. U té venkovní přírodní učebny bych zmínila, že se tam také snažíme pořádát i různé kurzy v případě, samozřejmě, dobrého počasí a to sice tak, aby ty aktivity spolků byly provázané. Tak např. maminky na mateřské rodičovské dovolené tam mají různé vzdělávací kurzy – ať už to je angličtina nebo besedy k výchově dětí a seniorky z klubu seniorů jim na těch dětských prvcích a na volných prostranstvích hlídají ty děti tak, ať se ty maminky mohou těch kurzů účastnit.

Spolek „Skrojek“ vloni realizoval hezký projekt „Rodinný sad plodů a sdílení“, kdy rodiny vysazovali staré krajové odrůdy stromů a keřů s tím, že každá ta rodina má samozřejmě u toho svou cedulku, což není nic tak neobvyklého, už se to v té obci samozřejmě vidí a ty plody potom slouží všem. A zase klub maminek, seniorky, dětský klub Skočata potom z toho společně vyrábějí produkty, suší ovoce a vyrábějí marmelády. To už jsem zmínila, že vlastně na všech těch projektech se v té fázi plánování i realizace i následné údržby podílí jak samotná veřejnost, ty zájmové spolky a místní podnikatelé. Zase několik fotografií z toho zázemí pro rodinnou problematiku.

A kromě těch samostatných projektů probíhá samozřejmě řada aktivit podporujících mezigenerační a rodinné vztahy. Je jich celá řada, já zmíním takové nejzajímavější, které zase řeší propojení těch jednotlivých generací. Takže hodně se nám osvědčila akce „Babičko, dědečku, nauč mně to také“, kdy ta nejstarší generace předává zkušenosti, dovednosti a ten um těm nejmladším. Děti o to mají velký zájem. Další zajímavou aktivitou je „Ten umí to a ten zas ono“. A jsou to svépomocné kurzy, za které ti účastníci neplatí a každý, kdo ve Skotnici umí něco zajímavého a týká se to třeba nějakých zapomenutých řemesel nebo i praktických činností, tak to předává těm ostatním. Takže se učili drátovat, učili se stříhat stromky, učili se dělat modrotiskové výrobky, zdobit perníčky apod.

Kromě samozřejmě tradičního dne žen, Dne matek se nám velmi osvědčil i den otců, kdy tatínkové přijdou se svými dětmi a společně jsou pro ně připraveny různé soutěže v dovednosti otců v péči o děti a domácnost. Tatínkové pak tam mají i hodnotné dárky nebo odměny v těch soutěžích, které zase sponzorují a věnují místní podnikatelé.

Skotnice má také muzeum venkovského života a zemědělství, které vlastně dokládá tradiční život a hospodaření na venkově a čas od času ožívá tak, že tady babičky v muzeu v tom dobovém oblečení i děti vařily tradiční dobové pokrmy, tady babičky děti učily spřádat vlnu, tady tatínkové v rámci soutěží kdo bude nejrychlejší v přišívání knoflíku, mazání svačin, tatínkové zaplétali copánky děvčátkům, škrábali na čas brambory, byla před ně vysypaná velká hromada ponožek, které pak párovali. Tady tyto soutěže velmi utuží i ty vztahy v těch rodinách. Tatínkové si tady touto formou udělají čas. Tady zase fotografie z těch činností, kdy jsme se učili krouhat zelí a vyrábět kysané zelí v muzeu.

A k těm dalším aktivitám, které podporují mezigenerační a rodinné vztahy, tak každoročně pořádáme rodinná odpoledne, která jsou určena pro setkávání všech těch tří generací, to znamená seniorů nebo nejmladších dětí, rodin s dětmi, seniorů. Na těch programech se podílejí spolky, mateřská škola a samozřejmě je sponzorují místní podnikatelé. Jak jsem zmiňovala ta neregistrovaná sdružení, která nejsou zapsanými spolky, protože se tam to osazenstvo tak, jak se život vyvíjí, mění. Takže je to ten dětský klub Skočata, klub maminek a senior klub. Zároveň za netradiční považují také spolupráci mateřské školy a klubu seniorů, které mají jednak společné aktivity v mateřské škole přímo, kdy babičky po obědě, když děti chodí spát, tak v ložnici dětem čtou pohádky, podílely se na přírodní zahradě v mateřské školce – vysazují tam bylinky, stromky apod. Dělají řadu tradičních společných akcí – ať je to pečení štrůdlů, velikonoce, vánoce ve školce, ale také pořádá školka a senior klub společné akce pro širokou veřejnost, kde se prezentuje společná činnost spolků. Navíc, co se mi velmi líbí, vlastně ty děti si získávají vztah k té obci od raného dětství, že zhruba 2x za měsíc přijdou na obecní úřad a předvedou, co se za těch 14 dnů naučily. Zpívají básničky, písničky. Teď už to máme, když je hezky, tak, že o tom informujeme veřejnost a sejdou se hlavně seniorky na té návsi a ty děti tam ten program předvedou.

Všechny ty spolky tradiční mají své, samozřejmě, zázemí, které obec financuje. Na tom předchozím snímku byl záběr na zasedací místnost úřadu, ze které jsme se snažili udělat takovou víceúčelovou místnost, že po těch dvou stranách jsou velké vestavěné skříně a dělali to Kočata nebo klub maminek nebo seniorky. Tak vlastně tam mají tři skříně vyčleněné a tam mají různé své potřeby, pomůcky. A děti ze školky i školní děti jsou častými hosty na obecním úřadě. A mám takovou zkušenost, že potom k té obci mají lepší vztah, nebojí se přijít na úřad.

Určitě se ptáte, z čeho jsou financovány ty prorodinné projekty a aktivity. Samozřejmě v každé té obci jsou jiné priority. Já říkám, naší prioritou je podpora rodiny, takže samozřejmě vždy jsou určené prostředky přímo z rozpočtu obce, ale snažíme se využívat i hodně grantových programů, nadací, nadačních fondů, některé osvědčené nadace jsou tam zmíněné. Co se nám v poslední době vyplatilo, ale zase musím podotknout, že my máme tu výhodu, že jsme v blízkosti průmyslové zóny v Mošnově. Takže firmy jako Hyundai, Jobser, mají tzv. zaměstnanecké granty, kdy ti zaměstnanci mají možnost získat granty na ty aktivity pro děti v té obci. Takže toho také hodně využíváme. Samozřejmě máme velkou podporu Moravskoslezského kraje, ministerstva pro místní rozvoj v rámci projektu dětí a mládeže. Zmiňovala už jsem místní podnikatelské subjekty, ale také je neocenitelnou pomocí dobrovolnická práce občanů, kdy pořádáme často taková pracovní setkání, kdy se udělá kus práce a poté zase podnikatelé, já nevím obchody, věnují nějaké občerstvení – pitíčko, v hospodách chlapům piva, v řeznictví nějaké párky, tak se ta veřejnost sejde a vlastně po té brigádě ještě všichni posedíme a povyprávíme si.

Když jsem hovořila o těch grantech, tak vlastně nadace Eurotel, nyní už je to nadace O2, nám v tom roce 2005 poskytla grant 350 tisíc na ten projekt „Pod společnou střechou“. A navíc ten projekt získal ještě Cenu veřejnosti, takže jsme z nadace nakonec měli 400 tis. na tyto prorodinné aktivity. Já poprosím ještě dál.

Co se nám osvědčilo, pokud se o tuto zkušenost mohu podělit, tak každopádně společně sdílet své radosti, zkušenosti i starosti. Všude probíhá vítání občánků, samozřejmě. My jsme to pojali jako velkou obecní slavnost pro široké příbuzenstvo. Jsou zváni nejen rodiče a sourozenci, ale také prarodiče a ostatní milí příbuzní. Je tam vždycky připraven bohatý doprovodný program a občerstvení. Pravidelně se setkáváme s maminkami na mateřské rodičovské dovolené, kde jsou pro maminky pak připraveny relaxační aktivity, je tam připraven pro ty děti dětský koutek a ať si ty maminky mohou v klidu vypít to kávé a sníst zákusek a povyprávět si. Tak zase senior klub je vlastně připraven a hlídá ty děti, s kterými jsou na mateřské a rodičovské dovolené.

Je spousta dětí, které nemají možnost vyjet někam na prázdniny, nemají třeba dostupné babičky, dědečky, takže my dva týdny v červenci a dva týdny v srpnu a dva dny o jarních prázdninách, a vloni jsme přistoupili i na nějaké dny o vánočních prázdninách, máme pro tyto děti organizovaný dopolední program a zase jsme spojili jakoby dvě užitečné věci, že o ty děti se starají studentky vysokých škol z pedagogických nebo zdravotnických škol nebo sociálně zaměřené. Tito vysokoškoláci si vydělají nějaký penízky a děti zase mají postaráno o program.

My jsme tam ještě měli jednu odrážku, jestli se můžeme vrátit. Ano – provázanost aktivit spolků, že ty spolky na všech akcích se podílejí tak, ať to funguje. Tak tam jsou fotografie z vítání občánků, kde vidíte, že

vlastně každá rodina má připraven svůj samostatný stůl – to vítání občánků probíhá jako velká obecní slavnost. Jednak se senioři velmi zajímají, kolik dětí se narodilo, kdo ke komu patří a ty celé rodiny potom stráví příjemné odpoledne. To je zase setkání maminek na mateřské rodičovské dovolené, fotografie z letních aktivit prázdninových dětí a vlastně to bylo vánoční tvoření ještě během prázdnin vánočních mezi svátky.

Co se nám osvědčilo – budování infrastruktury pro rozvoj rodinné cykloturistiky. Já už jsem zmiňovala, když je hezké počasí, tak se Skotnicí projede o weekendu zhruba 1200 cykloturistů, a jsou to opravdu rodiny s dětmi. Spolu s provozovateli obecních restaurací, které máme dvě, se snažíme vytvářet příjemné rodinné prostředí. Došlo k úpravě nabídky jídel i nápojů pro děti vhodných – je tam pořízen dětský mobiliář, probíhají tam různé doprovodné aktivity. Studentům vysokých škol umožňujeme v rámci bakalářských a diplomových prací se zabývat problematikou mezigeneračních vztahů a rodiny a praktikujeme silný otevřený úřad, kde opravdu vítáme ty časté návštěvy dětí z mateřských škol. Připravujeme na úřadě aktivity pro školní děti, maminky i seniory a ta zasedací místnost neslouží pouze pro zasedání zastupitelstva, ale snažíme se ji opravdu vícenásobně využít, účelově využít. Ještě prosím, tady studentka mapuje zdravotní potíže, vybírají se pro to vhodné cvičební a relaxační prvky. Tady v zasedací místnosti seniorky se školkou.

A nakonec se určitě všichni ptáte, co nám to naše dosavadní úsilí přineslo. Tak samozřejmě to, o co usilujeme nejvíce – zlepšení mezigeneračních vztahů a takové pozitivní klima a v obci, kdy opravdu po 20 letech máme pozitivní vztahy, kdy jsme se naučili spolu vzájemně komunikovat. Samozřejmě všude jsou problémy a učili jsme se hledat i kompromisy. Narostl nám počet obyvatel o 27 % a nebylo to tím, že jsme vyčleňovali nějaké nové stavební plochy nebo budovali tzv. satelitní městečka. Opravdu se využívají stávající domy. Bydlí se v podkroví, využívají se venkovská stavení po prarodičích, naši mladí lidé neodcházejí do měst a zakládají v obci své rodiny. Nezaznamenáváme ani ten odliv mozků, o kterém se v poslední době hodně hovoří. Opravdu vysokoškoláci zůstávají v obci. Máme velký zájem mladých rodin z okolních měst o bydlení ve Skotnici a to, čeho si vážím já velmi, tak je pozitivní vztah těch občanů k místu, kde žijí, kde si tvoří svůj domov a pečují společně o svůj majetek, takže máme téměř nulový vandalismus a samozřejmě, není všechno ideální, ale pokud se něco stane, tak ty děti i ti teenegři se naučili postavit se k tomu hlavou, že přijdou a řeknou: „Vyvedl jsem to a to“. A řešíme to v rámci obce a neřešíme to třeba přes policii atp.

Tak to je z mé strany zhruba všechno. Já vám poděkuji za pozornost a popřeji, ať se vám vše daří ve vašich obcích a ať se vám tam spokojeně žije. Děkuji.

Ing. Veronika Vrecionová

Já děkuji paní starostce za jejích plno nápadů a za úžasnou práci. A nyní bych požádala, teď vzhledem k tomu, že někteří kolegové tady spěchají později na vlak, tak já bych asi nechala proběhnout teď ty příspěvky a potom na závěr bychom ještě dali prostor pro diskusi.

Takže požádám paní doktorku Janu Horváthovou, ředitelku Muzea romské kultury v Brně o její příspěvek na téma Rodina v romských komunitách. Prosím.

Rodina v romských komunitách

PhDr. Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury, Brno

Pokud chceme dneska mluvit o romské rodině, tak musíme v tomto tématu velmi výrazně odlišovat, jak fungovala romská rodina dříve, ta tradiční a jak funguje dnes, tedy ta současná. Tady opravdu každá generalizace může být ošidným problémem. Dnes panují velké rozdíly mezi jednotlivými rodinami i v rámci odlišných romských skupin, respektive výrazné rozdíly mohou existovat i mezi jednotlivci uvnitř jednotlivých romských rodin. To tedy opravdu na úvod, což považuji za velmi podstatné.

Já tedy ale, když máme mluvit o romské rodině, tak se pokusím shrnout nebo zdůraznit některá specifika, která sledujeme jako relativně obecný jev. Ráda bych citovala některé výroky odborné práce romistky a zároveň psycholožky a také matky a pěstounky několika romských dětí Martiny Vančákové, která ve své odborné studii uvádí. Srovnávala romskou a českou rodinu a cituji: „Když si představím hlavní dojem z romských rodin, které dobře znám, vybaví se mně obvykle kuchyň, plná lidských hlasů, vůně čerstvě uvařené kávy, objemné hrnce na plotně, štěbetání dětí kolem. Taky pestré záclonky v oknech a na

poličkách, obrázků Panenky Marie na zdi i na cigaretovém popelníku. Hodně květin, z části umělých, a v bytě většinou žádná zvířata. Představa české rodiny mi vyvolává obraz obývacího pokoje s televizí a miskou arašídů, sklenku červeného vína, které se snažím neukápnout na světlý koberec. Děti jsou ve svém pokoji, občas přijdou požádat o soudcovské rozhodnutí ve svých sporech. Na zdech nábytkové sestavy, vykládané knížkami a svátečním sklem“.

Jako podstatný rozdíl uvádí romistka i celkovou atmosféru. V romské rodině se v několika okamžicích cítí „jako doma“. Málokdy se setkává se strojeností, s potřebou „se chovat“, nechává se osvěžovat ovzduším upřímnosti a vzájemné lásky, která je dostatečně pevná, aby unesla otevřené projevy emocí. A na rozdíl od tzv. gádžovských rodin emoce a vlastní názory se projevovat smějí, ba dokonce to je od všech členů očekáváno. A tady se dostáváme k jednomu zásadnímu rysu současné kultury Romů, vlastně té tradiční, která se ale projevuje i v romských rodinách ještě dnes. A to je to, že romské rodiny, zejména v minulých staletích, jednak byly nuceny, ale prostě zkrátka žili velmi společným kolektivním životem, takže i to jejich rozhodování bylo společné a kolektivní. Každodenní život skupiny byl podroben spravedlivému dohledu všech jejích členů. Vše se dělo společně, rozhodování o všem i osud skupiny byl společný. Rom sám ve světě byl ztracen. Svě místo měl pouze ve své skupině, tedy vlastně ve své rodině.

Takže se nikdy neočekávalo od člena romské skupiny, že úkol vyřeší sám. Naopak, kdyby chtěl někdo rozhodovat sám, ostatní by se na něj dívali úkosem. Romové se dělili nejen o chleba, ale i o názory. Jakmile chtěl někdo něco řešit sám, sám byl sobec. To uvádí Milena Hübschmannová, zakladatelka české romistiky ve svém základním díle „Šaj pes dovakeras - Můžeme se domluvit“, které vyšlo již v roce 1993 a které uvádí ty nejzákladnější rozdíly v každodennosti Romů a Neromů.

Jako pronásledovaní lidé na okraji společnosti a lidé bez domova měli jediné pevné místo a zázemí právě ve své rodině ve své rodové skupině, respektive v té širší rodině, velkorodině. Ta sloužila jako ochrana před nepřátelským vnějším světem. A vazba na skupinu jim umožňovala přežít. Zatímco v neromské kultuře již i děti mají být originální individuality, aby v dospělosti dokázali obstát a jít si za svou kariérou, v romské tradiční rodině je individuální ctižádost a touha po osobní kariéře ještě často neznámá, anebo ještě často odsuzovaná. Dodnes slyšíme posměšky: to je kariérista, to je sobec, chová se jako gádžo.

Dnes pro mladé lidi představuje tento rys jistý problém. Zejména v jejich snaze o integraci, o rovnocenné zapojení do okolní společnosti. Je pro ně obtížnější se prosadit a rozhodnout se pro vlastní cestu, pro tu individuální a vlastně „sobeckou“ kariéru, aniž by se dostávali do konfliktu se svou rodinou, o kterou vlastně by jako úspěšní lidé měli pečovat. Právě o ty její slabé členy.

Takže zde se dostáváme k dalšímu důležitému rysu romské kultury, který nám přechází do současnosti, a to je sociální funkce rodiny, potažmo romské skupiny. Jedním ze základních rysů romské kultury byla solidarita s každým jedním členem skupiny, tedy i se všemi trpícími, hendikepovanými anebo jinak oslabenými členy rodiny. Zde cituji olašského Roma střední generace: „Teď se nám třeba stalo, že vyhořel mladý chlapec. Hasili jsme všichni. Potom jsme mu pomohli s bydlením, hned jsme se sešli. Takový výbor a šli jsme na úřad. Máme k sobě bližší vztah než gádžové.“ U těch úspěšnějších, třeba mladých, členů romské rodiny, kteří získali vyšší vzdělání, pracují a vydělávají, to znamená, že mají tedy závazek nebo spíše z našeho pohledu zátěž – mají úkol pomáhat s obživou dalším, ne tak úspěšným členům rodiny. A to je jistě z našeho pohledu zátěž dosti významná.

Odborníci někdy mluví o romství, jako o znevýhodňujícím faktoru. Znevýhodňujícím faktoru, rozumějme, integrace. Já s tím souhlasím a komentář k tomu ještě za chvíli. Otázka dneška však je, zda musí tuto část romství Romové využívat. Ano musí, pokud nemají jinou možnost. Pokud jako sociálně vyloučení musí užít záchytnou síť rodiny tam, kde nedostatečně funguje systém státu. Musí se postarat v rámci své rodiny a v rámci naučených, vlastně archaických tradičních modelů a vzorů přežití v původně neoficiálních strukturách, vlastně ilegálních strukturách, neboť ve většině křesťanských zemí Evropy byli Romové ilegálně od poloviny XVI. až minimálně do poloviny XVIII. století. Takže Romové se naučili v těchto neoficiálních, zakázaných strukturách přežívat a uchránit svůj život.

A nyní se tedy dostávám k tomu komentáři o romství, jako znevýhodňujícím faktoru, a doplňuji. Chudoba Romů, totiž jejich izolace v sociálně vyloučeném prostředí, je skutečným znevýhodňujícím faktorem integrace. Neboť právě toto vyloučené izolované prostředí, vlastně ten nedostatek ochrany zvenku je navádí k tomu, aby užívali těch prastarých zavedených, zažitých forem chování, které si předávají

mezigenerační výměnou. Romové se tedy naučili přežívat v těchto nelegálních sférách, bylo to skutečně umění přežít, ovládali praktiky k udržení života na okraji, v udržení života v utajení. Protože utajení bylo také jedním z umění Romů přežít. V celé oblasti romské kultury, jejíž analýzou se naše instituce zabývá, ty způsoby utajování my nalézáme jednoznačně, ale bohužel musím říct, nalézáme je i v současném životě, zejména sociálně vyloučených Romů.

Dalším podstatným rysem tradiční romské kultury byla pohostinnost. Byla to zásada v podstatě číslo 1 všech romských komunit a skupin na světě, ať už patřili k jakýmkoliv dalším subetnickým skupinám. Byl to zákon pohostit příchozího, pohostit toho, koho přivádí vlastně Bůh. Takže nepohostit návštěvu, nepohostit příchozího, to byl v podstatě velký přestupek proti dané morálce. A zde jedna citace: „Host je u nás to první, a když není dost postelí, samozřejmě já budu spát na zemi a host na mé posteli. Češi jsou jiní. Nadevšechno si cení svého soukromí. Pokud nemají pro hosta zvláštní pokoj anebo zvláštní postel, nakupí tolik omluv a výmluv, že se jde člověk raději vyspat na nádraží.“ A to je zase z knihy „Můžeme se domluvit“.

Sociální vyloučení, to není jenom chudoba. Chudoba je důsledkem sociálního vyloučení. Sociální vyloučení je zejména omezený přístup k informacím, ke vzdělání, k péči o zdraví, k tomu, co vlastně společnost nabízí. Je to tedy i nízké právní vědomí toho, co si mohu dovolit, co si nemohu dovolit, neznalost ale také neromského prostředí, které většinou sociálně vyloučení skutečně znají jen z televize. Protože jejich život se omezuje na jejich vyloučenou lokalitu, a to včetně dětí, které zase navštěvují zpravidla jen segregovanou romskou školu. A to je jejich obrovská nevýhoda.

Zatímco Romové integrování, kteří fakticky už žijí mezi ostatními, podobné nezákonné a tajené praktiky nepotřebují ke svému životu, a proto je také nevyužívají, a proto tyto archaické vzory odkládají. Nemusí tedy souviset s jejich romstvím. Není nutné, aby Romové, kteří se chtějí integrovat, to své romství odkládali. Je nutné dostat je do středu naší společnosti a zbavit je izolace.

Podstatným rysem současných romských komunit a právě zejména těch izolovaných, je v podstatě konzervatismus. Romská čest, tedy „Romanov paťiv“, býval vždy významný pojem. A jeho součástí byla také úcta ke starým lidem. Nejenom k rodičům, ale také ke starým nebo starším členům rodiny. A tato úcta u Romů přetrvává možná ještě v míře relativně vyšší, než je obecný průměr. Romští rodiče a prarodiče mají u dětí mnohem větší vážnost a úctu a také jim nečiní potíže si udržet přirozenou autoritu. Celkově ta konzervativnost je typickým rysem kultury Romů včetně ještě patriarchálnějších vztahů v rodině. Tím myslíme třeba postavení muže a ženy. Tady skutečně ta emancipace u Romů není ještě tak daleko, jako v ostatní společnosti. Důsledkem toho je také nižší, stále nižší počet rozvodů, i když i u Romů narůstá. A sledujeme, ano opravdu, i tu emancipaci, ale pořád ještě Romové v tomto jsou konzervativnější.

Co se týče dětí – zatímco česká společnost je výrazně pedocentrická, v romské rodině jsou děti bezmezně milovány, avšak starší členové rodiny mají přednost. Děti jsou v romské rodině požehnáním. Romsky se říká „Nane čhave, nane bacht“ = „Nejsou děti, není štěstí“. Romská rodina tradičně měla ideálně mít tolik dětí, jako je hvězd na nebi. To bylo bohatství, to byla záruka budoucnosti každé romské rodiny. Ale v romské rodině je ve srovnání s neromským prostředím odlišná výchova dětí. Samozřejmě zase vychází z té historické situace, z té historické determinace, kdy Romové neměli ani možnost využívat institucionálního vzdělávání, využívat škol. Takže děti byly vzdělávány v oboru činnosti otce – chlapci v řemesle, dívky v péči o domácnost a děti.

Co ovšem je důležitou součástí výchovy v romských rodinách, je zase jeden velmi tradiční rys, který se ale projevuje i dnes. To je totiž to, že Romové díky staletému životu neodkládali požitky. Bylo to pro ně nevýhodné, protože neměli jistotu, zda se dožijí dalšího dne. Takže pokud měli jídlo, pokud měli nějaké prostředky, tak je užili hned, aby o ně nepřišli. Takže se nenaučili odkládat tento požitek a zejména u výchovy dětí my vidíme tento problém pak i ve vztahu třeba k docházce do školy, ke školním povinnostem. Děti nebyly a dosud často nejsou v jakési nevědomosti vedeny k tomu, aby v danou chvíli odložili ten požitek pro to, aby se později měly lépe. Tento vzorec zejména sociálně izolovaní Romové spíše neuplatňují, nebo neznají jeho význam, a jejich děti pak mívají problém díky tomu i ve škole a jinde.

Neodkládání požitků se projevuje v romských rodinách i problémy v hospodaření s penězi. Tím, aby vyšly s rozpočtem. Pokud mají příjem nebo mají dávku, tak ji užijí, utratí hned a co potom v dalších dnech. S tím se neustále setkáváme. Ale třeba teď vám přečtu krátký citát z romských novin, který je docela sebereflexivní: „My Romové nemůžeme jen brát a nic nenabízet. Spousta Romů od 15 let žije odstrčený

nebo kriminální život. Romští rodiče tak milují své děti, že nehledí na jejich budoucnost, vše jim dopřávají zadarmo.“ To je skutečně faktická věc a hluboká pravda.

Jak je to vlastně s populačním nepoměrem romských dětí v dětských domovech, se možná ptáte už delší dobu. Souvisí s paternalistickým přístupem státu k Romům v době po roce 1948 a dále. Dříve Romové museli skutečně spoléhat jen sami na sebe, na svou rodinu, nikoliv na systém. Posléze se jim systém vnutil a nabídl jim mimo jiné i ústavy včetně dětských domovů, sociální systém, který dnes Romové využívají, a někdy se říká, že nadužívají či zneužívají. Ano, jako vše, co se nabízí samo. Fakticky však tento přístup Romům uškodil a škodí. Stejně jako nemotivační dávkový systém bez nutnosti zpětné vazby. Zbavuje je schopnosti se o sebe postarat. Neposkytují ani morální vzor dětem. Dochází k úpadku morálky nepracujících lidí a zejména dlouhodobě nepracujících. A tady platí velmi staré a známé přísloví: „Nedávej potřebnému ryby, ale nauč jej, jak je chytat.“

Mluvíme tedy, v tomto případě, už o sociální patologii, o disfunkčních rodinách. Často sami tito rodiče, kteří dávají děti do ústavů, jsou absolventi ústavů nebo oběti asimilační politiky a přehnaného úsilí komunistických sociálních pracovníků. Takže mnohé i sociálně vyloučené lokality jsou už příkladem takového hluboké demoralizace, kde není možno mluvit v podstatě o žádných hodnotách, natož o tradičních romských. A to převzetí vzorů od majority v těchto vyloučených lokalitách ale bohužel probíhalo také na podobné úrovni, čili na úrovni neromského prostředí, jaké bylo ochotno s Romy komunikovat. To znamená prostředí maximálně dělnické, někdy přímo jednoduché až primitivní, někdy i morálně pokleslé.

Já bych ještě přečetla poslední úryvek romského pamětníka, který je narozen v roce 1939, který na tu podobnou otázku, proč vlastně se romští rodiče dneska nechovají ke svým dětem s takovou odpovědností, jak dříve, odpověděl: „Dříve Romové, ať už usedlí či kočovní, měli k sobě blíž. Řeknu vám jeden příklad. Když zdechla kráva nebo prase, tak se to rozdělilo na tolik kusů, kolik bylo rodin. A to jak u Romů usedlých, tak i u kočovných. Víte dobře, že gádžové vyhnali Romy z cikánských soustředění. Chtěli, aby každá rodina žila zvlášť, daleko od ostatní Romů mezi gádži, abychom se od gádžů naučili jejich civilizaci. A co se stalo? Romové zapomněli, kdo jsou a chtějí se stát gádži. Dělají ze sebe, co nejsou.“

Tady bych asi skončila a byla by to debata na určitě delší dobu, ale já bych vás chtěla alespoň ještě na závěr, pozvat do našeho Muzea romské kultury. Sídlíme v Brně, najdete nás na webovkách, ale v předšálí jsem vám nachystala nějakou ukázkou – jednak z naší literatury, ale jsou tam i propagační materiály pro vás, které si můžete rozebrat. A aspoň vás pozvu na naše výstavy. Je to jednak stálá expozice „Příběh Romů“, která ukazuje dějiny a příběhy Romů od indické romské pravlasti po současnost a také máme vždycky přechodnou výstavu – teď je to výstava o romských věštkyňách z Rumunska a na 7. květen chystáme zahájení větší výstavy, která se bude jmenovat „Lavutara – cestami romských muzikantů a jejich písní“. A je to výsledek dlouholetého výzkumného projektu muzea a jeho odborných pracovníků na téma romská hudba.

Já vám děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Já moc děkuji za příspěvek, loučím se tedy s kolegy z Moravy. Za příspěvek, který nám přiblížil romskou komunitu tak, jak ji už velmi málo asi známe. Děkuje. Ještě máme před sebou dva příspěvky. Nyní paní doktorka, paní senátorka Jitka Chalánková a poté ještě paní Mgr. Jana Hanzlíková vystoupí za ministerstvo práce a sociálních věcí. Abychom trochu stihli diskusi, do které už mám přihlášeného jednoho, pana Pince. Jednoho našeho hosta, to je ten otec těch 10 dětí pro vaši připomínku. Tak jenom, já jsem teď nechtěla zdržovat. Abychom se časově vešli, tak se moc omlouvám a moc prosím teď paní Jitku Chalánkovou, mimo jiné členku Výboru pro zdravotní a sociální politiku Senátu Parlamentu ČR a její příspěvek Rodina a kvalita života. Děkuji.

Rodina a kvalita života

MUDr. Jitka Chalánková, členka Výboru pro zdravotní a sociální politiku Senátu Parlamentu ČR

Tak děkuji za slovo, vážená paní poslankyně, dámy a pánové. Dovolte, abych jenom krátce zareagovala na svoji předřečnici. Děkuji za krásné představení romské kultury. Jako dětská lékařka jsem se v průběhu

několika desetiletí také samozřejmě často setkávala s rodinami Romů a jejich dětí a také se změnou třeba některých způsobů chování a jejich vlastně zvyků. Takže určitě souhlasím.

A mimo jiné jsem upozornila také při posledním jednání zde v Senátu, když se projednával zákon o brexitu – zde také, u nás prošel tedy při hlasování bez problémů – a týkal se vlastně vzájemného vyrovnání vztahů po eventuálním brexitu. Já jsem upozornila pana ministra Hamáčka, pana ministra vnitra, aby upozornil Úřad pro mezinárodní právní ochranu dětí, že ve Velké Británii máme českých odebraných dětí, převážně z romských rodin, 180, až spíše 200. Je možné, že někdy to odebrání bylo na místě, ale obávám se, že mnohdy to mohlo být také třeba např. odlišným způsobem jejich života a nepochopením většinové společnosti, kdy ve Velké Británii se takové děti dostávají často do tzv. nevratné adopce bez souhlasu rodičů, a to i do homosexuálních párů. Musela jsem na to zareagovat.

Děkuji za možnost vystoupit zde, na půdě Spolku pro obnovu venkova, protože toto správné místo, a už zde dopoledne zaznělo od Standy Polčáka, že je potřeba se neustále vracet k principu subsidiarity. To znamená, že se musíme neustále vracet k tomu, co je rodina, kde má své místo. Obec, jako nejbližší místo, kde ta rodina žije a potom vlast nebo země, stát.

Já jsem takto postupovala i v své kampani senátní – jenom krátká osobní vsuvka – a myslím si, že občané tomu skutečně rozuměli a chtěli to slyšet. Takže se toho nebojme a říkejme to.

Děkuji za krásný příspěvek z obce Skotnice paní starostce. Je to úplně nádherné a myslím si, že v průběhu té prezentace jsme všichni postupně získávali chuť se tam okamžitě vydat a chvíli tam s vámi pobýt.

Podpora rodin, působení v obci určitě potřebují mnohé podmínky, zejména v oblasti bydlení. To jak jsme zase viděli, že např. u vás se zvýšil počet usedlíků, tedy o 27 %. Jestli možnostmi bydlení umožníme těm občanům, a to buď formou např. podpory zasíťovaných pozemků, nebo např. i nějakým jiným způsobem, tak zde si myslím, že by bylo dobré také změnit daňové příjmy obcí. Když se projednával zákon o sociálním bydlení, který se v Poslanecké sněmovně nakonec schválení nedočkal, protože byl opravdu pojatý poměrně široce a nebyl vydiskutován správně se Svazem měst a obcí. Tak nakonec nebyl přijat.

Tak si myslím, že daňové příjmy obcí jsou také jedno zajímavé místo, o kterém by se dalo hovořit, protože v zahraničí mají obce mnohem vyšší podíl na daních z příjmů a na daních z těch podnikatelů, kteří jsou osídleni v tom katastru obce. A pak mají také mnohem větší možnosti, protože mají tzv. neomašličkované peníze a ty obce už si s nimi většinou umí poradit správně. Abychom nemuseli spoléhat pouze na dotace a dotační tituly. Takže to bych viděla jako také takový podnět, když tady zaznělo, hovořte o podnětech – tak více peněz dát obcím, tzv. neomašličkovaných, nikoliv přes centrálu formou dotací.

Dále za sebe jako lékařku bych viděla, že obce dostávají se postupně do problémů se zajištěním lékařské péče o své občany. A to jak praktických lékařů, tak v současné době je nedostatek praktických lékařů pro děti a dorost. A tento problém se bude velmi dramaticky zhoršovat, protože celá ta naše generace, která odchází do důchodu, nemá dostatek následovníků. A ta sociální situace je ještě zkomplikovaná tím, že došlo ke zrušení oboru praktický lékař pro děti a dorost a zavedení zpět jenom toho jednoho oboru pediatrie. Ukázalo se, že je to krok špatným směrem a bude potřeba se znovu vrátit, vrátit k tomu obnovení oboru praktický lékař pro děti a dorost. Nicméně, než to všechno bude, tak je nedostatek zájemců vůbec na ta akreditovaná pracoviště vstupovat, těch absolventů, aby získávali praxi. A myslím, my už teď jsme na semináři, že by to bylo také dobré pole pro jednání Spolku pro obnovu venkova, aby se vyslovil směrem k ministerstvu zdravotnictví nějakým podpůrným návrhem nebo podnětem, aby ministerstvo řešilo tento problém a motivovalo absolventy, aby vstupovali právě do těch základních oborů, které jsou pro ten venkov nezbytně nutné. Aby tam vůbec ty rodiny měly zájem žít.

Ještě mnohem dramatičtější situace, kterou bohužel Stomatologická komora se svým vedením odmítá řešit, tak je dostupnost zubařské péče, která bude také dramaticky se zhoršovat a bude soustřeďovaná postupně spíše do těch velkých měst. Ale lidé na venkově, zvláště pak lidé třeba, kteří nemají tolik peněz, aby jezdili a keš platili nějaké drahé služby na klinikách, na tom budou velmi špatně. Takže to je druhý podnět, který si myslím, že by mohl ze Spolku pro obnovu venkova k ministerstvu zaznít.

Dále se zde hovořilo o mateřských školách. Já jsem ráda, že jsme se opět vrátili k tomu, že pro děti od 2 let stačí tzv. možnost umístění dítěte do předškolního zařízení kolektivního typu. Nikoliv nárokového umístění, natož pak povinného. Protože ta nárokovost starosty správně vyděsila. Pokud si budou moci upravit

podmínky tak, že to bude vyhovovat určitým rodinám, tak jako nabídka ano. Ale nikoliv nárokovost, protože mnohdy se stává, že ty maminky tam děti nakonec dávají, nota bene, když pak budou uplatňovat ten nárok a nakonec ani v tom zaměstnání nejsou a jsou třeba doma, tak je to pro mě absolutně nepochopitelné, protože je to zatížení pro ty mateřské školy mít tam dvouleté děti a zároveň předškoláky. Neměli bychom ale zapomínat v legislativě, že když se nabízí možnost umístění dětí do kolektivních zařízení a tím tak zvané sleduje možnost zaměstnávání matek a sladění života rodiny a zaměstnanosti, nediskriminovat péči v rodinách, když se rodina a maminka rozhodne, že bude o své děti pečovat doma. Protože pokud budeme dávat daňové slevy na umístění dítěte do kolektivního zařízení, pak tzv. školkovné a daňové slevy na to umístění, tak si myslím, že diskriminujeme tu péči doma, protože tam si rodina nemá jak tyto daňové slevy uplatnit a přitom pouze výchova, individuální výchova dětí min. do 3 let je podle mně úplně klíčová pro život člověka do budoucnosti.

Dále zde jsme viděli a slyšeli o různých dotacích, zejména pak z úrovně Evropské unie, kdy ohromná suma se na nás valí a bude rozdělována pouze na úrovni ministerstev. O tom nám asi více ještě řekne paní náměstkyně Hanzlíková.

Přesto upozorňujeme s kolegy a zaznělo to už i v dopoledním bloku, že je potřeba se zaměřit na zaměření těchto dotačních titulů, aby to skutečně nebylo pouze na např. zaměstnávání anebo na tzv. rovné příležitosti a další věci, o kterých se ještě zmíním, ale zaměřit se také např. na rodiny o dvou a více dětech. Rodiny, které mají více dětí, protože to je jediná možnost, jak si zachráníme demografický vývoj v naší zemi. Aby rodiny měly dvě a více dětí, jinak nemáme šanci.

Ono s tím také souvisí řešení důchodového systému. Ono se neustále mluví jako jaké úpravy důchodového systému, no tak teď se nedělají v podstatě žádné, protože to doplňkové spoření, to jsou už takové jenom kosmetické věci. Sáhnout do toho, že by se snížily odvody na sociální pojištění, což je jediná možnost, aby peníze zůstaly lidem, nemusí to být do nějakých fondů. Já si myslím, že peníze by především měly zůstat lidem. Ale stejně to není dostačující řešení, protože zásadní řešení je v rodině. Základní řešení je v rodině a ono k tomu během několika desetiletí v Evropě skutečně dojde.

Takže to byly takové poznámky, které se týkají obcí, ještě v neposlední řadě je to také otázka řešení např. České pošty, to si myslím, je teď docela aktuální téma. Téma, které by také zasloužilo pozornost, ale to je věc politiků. Ale jsem ráda, že se my na úrovni Spolku pro obnovu venkova, mikroregionů, že jsme schopni se bavit se zástupci České pošty, vzájemně si předávat informace tak, aby pošta třeba mohla fungovat a nenechat si tuto instituci vzít.

Dopoledne tady zaznělo a víme to všichni, že rodina nebo manželství = otec a matka, muž a žena; rodina = otec a matka a děti. Protože se nám zde objevují návrhy na tzv. manželství pro všechny, tedy manželství homosexuálů, tak proto vznikl také ten návrh ochránit manželství v ústavě České republiky. Sama jsem měla připravený tento návrh změny ústavy, tuto novelu ústavy také k podání v minulém volebním období. To už z časových důvodů neprošlo. Proč je to tak důležité? Je to důležité z dalších důvodů, nejen pro tu vlastní ochranu. Protože manželství muže a ženy je instituce, institut, který spadá pod tzv. přirozený zákon. Takže, ani kdyby poslanci, ani kdyby parlamenty světa – různé, to se vždycky říká, kolik jich kde už schválilo jiné typy manželství – tak schválit si mohou, co chtějí. To ještě neznamená, že je to pravda, že je to správně. Takže manželství spadá do kategorie tzv. přirozeného zákona.

Ten tlak na tzv. homomanželství má spíše další důvody. Je zde zájem o tzv. adopce, adopce dětí do těchto párů, těchto párů homosexuálních. To slyšíme dnes a denně. Proč zrovna tady tato snaha, to je opravdu těžké téma, protože ono se nejedná pouze pod zástupným heslem, že je lépe, aby děti vyrůstaly v takovém svazku, než aby byly v ústavní péči. Není tomu tak, jednak v ústavní péči není dostatek dětí k adopci ani pro heterosexuální páry a druhou věcí – je to experiment s dětmi a nikdo se neptá na práva těch dětí. Ale tou další věcí, která je ještě mnohem horší, je spíše snaha o výrobu dětí prostřednictvím náhradního mateřství. To už jsme se dostali hodně daleko, no a tak tato výroba dětí vlastně v podstatě se dá nazvat také obchodem, obchodním jednáním, trhem s dětmi – to všechno už se ve světě děje.

Takže proto je důležité se těmito tématům, těmito tématům věnovat a opravdu bránit tady tomuto dalšímu pokusu. Já jsem sama předložila v minulém volebním a předminulém volebním období 2x se svými kolegy, asi třemi, návrh na tzv. regulaci anonymního dárcovství, protože i podle Úmluvy o právech dítěte každé dítě

má právo znát své biologické rodiče a má právo být jimi vychováván. Tato práva patří mezi základní lidská práva.

No a potom, co je ještě aktuální – bylo by toho hodně: náhradní rodinná péče – tu ani nebudu otvírat, protože to je téma asi na jinou, jinou debatu.

Ale je určitě strašně důležité v dnešní době se věnovat a seznámit se s Istanbulskou úmluvou. A myslím, že už o tom slyšíme hodně a slyšeli jsme hodně. V tom vlastním textu Istanbulské úmluvy, jak je známo, není ten text a ta formulace až tak záludná a je předkládána jako ochrana před domácím násilím. Je všeobecně známo, že v České republice legislativa již dostatečně umožňuje chránit ty, prostě postižené, různým typům domácího násilí, přesto, že je to obtížné. Do všech rodin skutečně nemůžete, prostě nemůžete tak snadno vejít a je to vždycky o těch mezilidských vztazích. Ale postavit podle důvodové zprávy, to přeběhnu velice rychle, postavit proti sobě jako třídní nepřátele muže a ženy, že násilí je genderově podmíněné, což je nesmysl, protože vždycky je to násilí proti jednotlivci, proti člověku, žádná genderová podmíněnost tam prostě není a z tohoto vycházet na tzv. převýchovu mužů a chlapců na změnu genderových stereotypů, tak to opravdu je potřeba odmítnout tuto Istanbulskou úmluvu.

Nebezpečí tkví v tom, že taková nadnárodní úmluva má tzv. aplikační přednost do českého práva, to znamená, že okamžitě bude vkládána do našeho právního pořádku. Na to upozorňuje také Česká advokátní komora ve svém velice, velice elitně a dokonale zpracovaném stanovisku, které odmítá přijetí Istanbulské úmluvy. Takže na to pozor, protože zde v tzv. Istanbulské úmluvě hrozí tzv. presumpce viny, kdy ten, kdo bude obviněn, bude muset dokazovat svou nevinu, což v podstatě v rámci gumových zákonů, kdy ani nevíte, čím jste se provinil, je v podstatě nemožné a dá se to nazvat takovým určitým způsobem totality. Těžko se můžete potom vyvinut, že jste se někoho nedotkl, pokud on sám se cítí nějak genderově, nějakou identitu, tou, kterou vlastně těžko definuje sám.

Jinak bych chtěla pochválit, pochválit projekt „Nesoudíme. Pomáháme“. To si myslím, že na obcích je také velmi dobře vnímáno. Myslím si, že je to velmi pozitivní projekt, který se týká především rodin, kde čekají neplánovaně např. třetí dítě, kde je třeba pomoci těm rodinám zejména v tom kritickém období, aby se rozhodli správně, aby nezpánikařili, aby se jim podala pomocná ruka, ale nic se jim nezakazuje ani nepřikazuje (*poznámka redakce: jde o projekt spolku Hnutí pro život - <http://hnutiprozivot.cz/>*).

Dále ještě bych mohla hovořit o náhradní rodinné péči, ale myslím si, že vzhledem k času, spíše kdybyste měli zájem, tak bych byla k dispozici. Děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Já moc paní senátorce děkuji. Děkuji za velmi zajímavé podněty a nápady a na závěr, ještě než otevřeme diskusi a třeba se můžeme ještě k některým těm naznačeným tématům ještě více věnovat, bych požádala nyní paní Mgr. Jana Hanzlíkovou, náměstkyni ministryně práce a sociálních věcí pro řízení sekce sociální politiky.

Já si mohu dovolit teď říci, že paní náměstkyně je tady teď od toho, aby prezentovala ta oficiální stanoviska Ministerstva práce a sociálních věcí a moc vás prosím, abyste ji za to nekamenovali, i když to nebude úplně v duchu té dnešní diskuse. Nicméně paní náměstkyně když bude chtít, tak budeme rádi, když otevřeně pohovoří i o svém stanovisku osobním. Takže, prosím, máte slovo.

Rodinná politika Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Mgr. Jana Hanzlíková, náměstkyně ministryně pro řízení sekce sociální politiky

Krásné odpoledne vážené dámy, vážení pánové,

já moc děkuji za ten úvod, protože já jsem sama chtěla říct, že tady budu prezentovat aktivity ministerstva práce a sociálních věcí a budu tady prezentovat priority paní ministryně. Samozřejmě mnoho z nich je i priorit mých. A já se o tom zmíním.

Budu se snažit být stručná, protože vždycky ten poslední, který hovoří, není to úplně ideální a vím, že už máte za sebou dlouhý, dlouhý den, den určitě plný zajímavých příspěvků. Mně moc mrzí, že jsem si je

nemohla dopoledne vyslechnout, ale s panem ministrem zdravotnictví jsme byli na jiné konferenci, která se týkala podpory zdravotní péče pro lidi bez domova. Takže také velmi důležité téma, které musíme stále otvírat.

Já ještě poukážu na příspěvek paní starostky (*redakční poznámka: starostky obce Skotnice Mgr. Anny Mužné*), protože tam mně zaujalo to úžasné vidění té rodiny očima dětí. Protože děti, na rozdíl od dospělých, většinou vidí věci tak, jak by správně měly být. Takže, mně potěšilo, že děti vidí tu rodinu v širších souvislostech, že tam vidí ty prarodiče a zároveň mně, jako milovníka zvířat, potěšilo, že tam vidí i ta zvířátka.

Zároveň musím říct, že pokud by byly takovéto rodiny, tak by nám to udělalo velkou radost, protože samozřejmě ten cíl je, aby v České republice bylo co nejvíce funkčních rodin, které budou vytvářet bezpečné prostředí pro děti. Ale samozřejmě ministerstvo podporuje pomoc a podporu rodin, které se dostanou do nějakých těžkých životních situací, ať už jsou to rodiny samoživitelů, rodiny, které se starají o člověka, který je zdravotně postižený nebo potřebuje nějakým způsobem pomoc druhé osoby a mnoho dalších. Takže je důležité myslet na prarodičská opatření, ale samozřejmě musíme myslet na podporu a pomoc pro tyto rodiny.

Co se týká rodinné politiky, tak musíme reagovat na trendy, které se vyskytují v současné době v České republice a které jsou jasné ze všech analýz a z výsledků projektů, které máme k dispozici, a to tady zřejmě dopoledne zaznívalo. Tak já to jenom proběhnu rychle.

Je to stále nízká porodnost, i když víme, že od roku 2014 se nám začala zvedat, ale již tady o tom mluvila i paní Chalánková, že stále je to samozřejmě málo. Také se nám výrazně zvedl věk matek, které mají první dítě. Musíme také reagovat na stárnutí populace. To je opravdu obrovská výzva a víme, že v roce 2050 bude třetina obyvatel starší 65 let, což bude klást na rodiny opravdu velké nároky. Protože v téměř každé rodině bude člověk v tomto věku a ze statistik také vidíme vzrůstající počty lidí např. s demencí, Alzheimerovou chorobou. Takže to prostě do budoucna bude velký, nechci říci problém, já tomu prostě říkám výzva, protože o tom víme, ten demografický vývoj známe a je potřeba se na to připravit. Je také jasné, že to bude klást i velké finanční nároky na sociální i na zdravotní služby i na spoustu dalších.

V podstatě, co je ještě důležité, že nám roste podíl jednočlenných domácností, bezdětných párů, nesezdaných soužití. I na to ministerstvo reaguje a vytváří sociální sítě, podporu a pomoc pro tyto rodiny.

Jedním ze základních strategických materiálů ministerstva, který se týká rodinné politiky, je samozřejmě Koncepce rodinné politiky. Po delším období byla schválena v září 2017. Na základě opatření, která tam byla stanovena, tak už v roce 2018 jsme viděli některá opatření, která se plnila. Jenom namátkou bylo to rozvolnění a v podstatě umožnění rychlejšího čerpání rodičovského příspěvku, byla zavedena dávka otcovské poporodní péče - jako podpora státu k tomu, aby se muži co nejvíce zapojovali do péče o děti a podpory maminky, která se vrátí z porodnice.

Od 1. června 2018 bylo také zavedeno dlouhodobé ošetřovné, které umožnilo péči o osobu blízkou po dobu 3 měsíců. Z toho jsem měla osobně velkou radost, protože moje velká priorita je pomoc pečujícím osobám a lidem se zdravotním postižením. Dlouhodobé ošetřovné v podstatě mířilo, sice ne na příliš velkou skupinu lidí, ale v podstatě na takové neřešené bílé místo sociálního systému. Což jsou ty případy, kdy se člen rodiny vrátí z nemocnice po úrazu, po mozkové příhodě apod. a vyžaduje 24 hodinovou péči, zatímco před nástupem do nemocnice se jednalo o člověka, který samostatně fungoval a nevyžadoval žádnou péči. Takže pro ty rodiny je to samozřejmě obrovská změna a bylo potřeba nějakým způsobem na to reagovat a zlepšit podmínky pro tyto případy.

Cílem do budoucna pro nás je situace, že po těch třech měsících dlouhodobého ošetřovného by ten člověk získal příspěvek na péči, což je samozřejmě otázka stability na lékařské posudkové služby – této oblasti se ministerstvo velmi věnuje, ale nebude to zřejmě tak rychlé řešení, abych vám mohla říct, že prostě se to vyřeší tento rok. Snaha je to takto vyladit, aby se rodina nedostávala do té nepříjemné situace, kdy musí jeden z členů rodiny opustit své zaměstnání a tím se ocitají v těžké finanční situaci.

Jedním z dalších opatření koncepce jsou garance míst pro děti dle věku, a to tak, že od roku 2017 pro čtyřleté děti a od roku 2018 pro tříleté. A vlastně tak, jak to dopadlo pro dvouleté děti, o tom se tady zmiňovala paní Chalánková, takže k tomu nebudu se dále vyjadřovat.

Pro řešení rodinné politiky je velmi důležitá také realizace systémových projektů ministerstva práce a sociálních věcí, a to jsou projekty „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života“ a také „Rodinná politika na krajích“, kde v obou těchto projektech se snažíme cíle a opatření koncepce rodinné politiky předávat také „obrazně“ - do těch nižších pater. Protože spolupráce s kraji a se samosprávami, ale i s neziskovým sektorem a samotnými lidmi, kterých se to týká, takže např. spolky maminek a podobně, je pro nás nesmírně důležitá. Protože po vytvoření koncepce je důležité její naplňování v rámci krajů a regionů. A zase když se vrátím k příspěvku paní starostky, tak tady to bylo úplně úžasné vidět, jakým způsobem se dá s podporou rodinné politiky na té komunální úrovni pracovat.

Samozřejmě ta koncepce, i když se může zdát, že vypracovaná byla v roce 2017, tak každý rok je znát, ta situace se mění, takže v podstatě teď v současných minulých několika měsících jsme intenzivně pracovali na aktualizaci koncepce a nyní je před vydáním do meziresortního připomínkového řízení.

V aktualizované koncepci se jedná o opatření týkající se zvýšení počtu míst v mateřských školkách, ale samozřejmě i podpora dalšího financování dětských skupin a mikrojeslí, protože víme, že stále ještě se rodiče potýkají s tím, že ve svém regionu nenajdou pro své dítě volné místo v mateřské školce nebo v jiném předškolním zařízení.

Dále je zde řešena oblast podpory flexibilních úvazků, konkrétně sdíleného pracovního místa. Počítá se s tím, že bude zákonem o zaměstnanosti zavedena další forma flexibilního úvazku, protože po návratu z rodičovské dovolené ty priority maminek jsou nastoupit do zaměstnání na částečný úvazek, nebo právě v budoucnu, na sdílené pracovní místo.

Další velká a důležitá oblast koncepce je věnována rozvoji preventivních a podpůrných služeb pro rodinu, protože se uvědomujeme, že chceme co nejvíce podpořit rodiny v těch úplných prvopočátcích, kdy začínají řešit nějaký problém. Aby se tyto rodiny nedostávaly do systému pomoci ze strany OSPODu. Čím méně rodin se dostane do tohoto systému, tak samozřejmě tím lépe.

Další oblastí je dostupné bydlení. V podstatě v každém dotazníkovém šetření, které se týká mladých rodin, které buď již vstoupily, nebo plánují vstoupit do manželství, tak je uváděna jako hlavní potřeba dostupnost bydlení. To je opravdu velký problém v České republice a začíná to být problémem pro stále větší skupinu lidí.

Další velká oblast – podpora dlouhodobé péče a pečujících osob. Jak již jsem říkala, známe demografický vývoj, takže víme, že do budoucna to je velmi důležitá oblast.

Jak už jsem se zmínila, tady jsou dětské skupiny. V podstatě je tady vidět jenom pár čísel, že v současné době evidujeme 900 dětských skupin a ta kapacita je tam 12 tisíc dětí. Ale protože víme, že ty děti se občas střídají – rodiče využívají toho, že dávají děti do těchto zařízení třeba jenom na dva dny v týdnu, takže pokud vezmu celkovou docházku, tak je to okolo 15 tisíc dětí. Dětské skupiny jsou v současné době financované z evropských zdrojů. Vidíte tam ty částky. Ale samozřejmě již nyní to řešíme, protože víme, že tato forma financování bude do roku 2021. Tak už se snažíme v novele zákona o dětských skupinách, řešit následné financování a to tedy financování státního rozpočtu.

Co se týká mikrojeslí - zařízení pro ty nejmenší děti. To se v podstatě pilotuje také v systémovém projektu MPSV. V současné době je také financováno z evropských peněz a také je to jedna část toho novelizovaného zákona, o dětských skupinách. Novelizace zákona je připravena a v současné době se konzultuje na úrovni resortů a na úrovni koaličních schůzek.

Tak, jak jsem již hovořila, že se chceme více zaměřovat na prevenci, tak k tomu nám slouží také dotační programy, a to dotační program Rodina. Bohužel se nám pro rok 2019 nepodařilo zvýšit finanční alokaci, o kterou jsme žádali. Rozdělovali jsme zhruba 100 milionů na dvě oblasti dotačního titulu. Jedna oblast je věnována především na preventivní činnosti a druhá je věnována podpoře již ohrožených rodin.

Další projekt, kterým se snažíme podporovat a zapojovat do aktivit v rodinné politice obce, tak to je soutěž Obec přátelská rodině a seniorům. Musím říct, že skutečně ty projekty, které přichází na ministerstvo, tak jsou úžasné a máme velkou radost, že se více obcí zapojuje do tohoto projektu.

Co se týká prorodinného balíčku, jsou to 4 legislativní materiály. Tak já jsem v podstatě už v rámci té koncepce o nich hovořila. Jsou to:

- 1) dětská skupina a mikrojesle;
- 2) návrh zákona o zálohovaném výživném – ale především jsou to opatření pro vymáhání výživného;
- 3) zákoník práce a to ukotvení sdíleného pracovního místa a
- 4) státní sociální podpora a to již zmiňovaný rodičovský příspěvek. Myslím, že o něm opravdu nemusím hovořit, protože v podstatě denně se dozvídáte, jak se vyvíjí ta situace v médiích.

Takže já se omlouvám, možná jsem byla velmi rychlá, ale vzhledem k času a možné diskusi jsem se snažila to urychlit. Děkuji moc za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Moc děkujeme, paní náměstkyně. Tak a já všem moc děkuji. Všem řečníkům, řečnicím. Máme tedy ještě podle času trochu kratší dobu na diskusi. Půl hodinky. Ale první se mi do diskuse již o přestávce přihlásil pan Pinc. Tak prosím, pane Pinci, je to Vaše.

Ing. arch. Martin Pinc

Jsem rád, že jsou tady nějací lidé z vlády i z parlamentu. Já se jmenuji Martin Pinc, jsem architekt svou profesí. Mám tady svou ženu Milenu a společně jsme rodiči 10 vlastních dětí. Já vlastně tady jsem přišel, protože mně to zajímalo, jakým způsobem se to téma „Rodina v souvislostech“ pojme.

Taky vlastně proto, že mohu říct, nějak sdílet tady, doufám, zkušenosti otce velké rodiny a jakým způsobem tedy prožíváme nebo vnímáme, že stát se o velké rodiny zajímá. A mám totiž dojem, že vůbec. My nejsme velký elektorát, my nejsme nějaký zástup lidí, kteří by hlasovali pro nějaké politické strany. Takže to, co se děje s velkými rodinami, nikoho vlastně nezajímá, tak jako ve vládě, ani z parlamentu, si myslím.

Naštěstí tedy žijeme v nějaké komunitě a v rodině a musím říci, že především v té, nechci říct obecní komunitě, ale komunitě třeba křesťanské, tam mnoho lidí, kteří nám nějak pomůžou, protože velká rodině potřebuje pomoci, jsme našli. Také jsme velice vděční sdružení „Živá rodina“, které se hodně zajímá o i ty velké rodiny, je také zapojena do určité evropské organizace, vlastně Evropské asociace velkých rodin, která vlastně ukazuje, že třeba v jiných zemích se o velké rodiny třeba legislativa zajímá a chápe třeba, že – jednu věc, na kterou už upozorňovala tady paní Hanzlíková, že vlastně naše země, náš národ fakticky je v situaci, kdy v zásadě vymírá a bude čelit za pár let téměř neřešitelné situaci přibývání počtu seniorů, protože prostě je nízká porodnost a my třeba máme pocit, nebo já mohu takhle vyjádřit pocit, že my vlastně jsme vychovali velký počet dětí už, a že přitom třeba už 7 našich dětí vystudovalo vysoké školy, uplatňují se v životě, studovali školy, které jsou kvalitní, třeba i exkluzivní medicínu atd. s vynikajícím prospěchem. Myslím, že budou ty děti přínosem, už jsou, pro společnost.

No a vlastně, tuším, že někde u pana Ivo Patty (*poznámka redakce: Ing. Ivo Patta, ekonom a demograf, který se dlouhodobě zabývá vlivem ekonomického systému na demografii a její souvislosti s důchodovým systémem*) jsem četl, že vlastně vychovat dítě k tomu, aby vlastně jaksi prošlo celým tím schématem studií, stojí vlastně u nás tu rodinu ve vložených prostředcích nebo v té práci, kterou jim věnuje, minimálně půldruhého milionu korun. Takže my vlastně věnujeme státu jako děti, jejichž výchova nás stála třeba miliony, nebo v řádech desítek milionů a co od toho státu vlastně dostaneme?

Moje žena prakticky je 36 let na tzv. mateřské dovolené, ještě se tomu tak říká. A přitom vlastně to znamená v jejím případě 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, 365 dní v roce neustálou péči o děti, za kterou vlastně ona pak na závěr, protože nikdy nepracovala za mzdu, dostane nějaký, nějaký prostě ubohoučký důchod. Stát neocení to, že ona vlastně takhle tvrdě a úžasně pracuje. Tuhle jsem se divil, že prezident Putin, známý zlobr, přijal v Kremlu nějaké zasloužilé matky, myslím, že měly 7 a více dětí a ocenil je nějakým metálem a dokonce i jim nějakou rentu dal. Třeba i takový zlý člověk si uvědomuje, že třeba matky více dětí prostě mají pro společnost nějaký význam. Já u nás mám pocit, že se to bere pořád, že to je soukromá věc, že máme děti. Musím tedy říct, že prvně jsem slyšel od Mariana Huska (*poznámka redakce: premonstrátorský kněz, známý z 16ti ročního působení na loucké farnosti ve Znojmě*) takovou tu myšlenku o tom, že děti jsou investice do budoucnosti. Velice rozpracované to má Ivo Patta, který říká, že jestli společnost v něčem má vidět i skutečně rodinu, tak i v té ekonomické sféře. Děti jsou, nechci říkat nejlepší investicí do budoucnosti, nechci říkat, že jenom nás rodičů, ale i národa. A to skutečně nikdo tento ekonomický faktor příliš nevnímá. Ekonomický faktor té rodiny. Pro nás to dokázal dobře pan poslanec

Výborný – ten graf od těch nula dětí až dále, jak se snižuje ten příjem na hlavu. My jsme skutečně případy a vlastně žijeme na úrovni sociálních takových nějakých lůžků a přitom naše děti budou ty, z jejichž platů se bude profinancovávat důchod třeba i té generace lidí, kteří děti nemají. Mně toto připadá, že to není fér.

A mohl bych třeba přistoupit k věcem, kde si myslím, že stát by nám mohl pomáhat. Nechceme nějaké dávky. Může nám třeba pomáhat v odpočtu daňovém, že třeba já, když vypisuji jako živnostník to svoje daňové přiznání, tak tam mám kolonky jen na čtyři děti. Prostě já jsem třeba, před takovými deseti lety to bylo tak, že 9 našich dětí studovalo, což jistě chápete, jsou docela významné výdaje a přitom vlastně jsem si mohl odepsat vlastně pro nějaké ty daňové odpočty pouze čtyři nebo pak pět dětí. Co ty další čtyři, ty asi žijí ze vzduchu, se domnívá naše legislativa. Čili vůbec se nemyslí na to, že by se vlastně také mohlo takhle pomoci rodinám.

Že mohou existovat i nějaké jiné možnosti, jak třeba daňové zatížení těch větších rodin prostě snížit. Takže to je vlastně v otázce té daňové vlastně zátěže, třeba nás – větších rodin a druhá vlastně motivační věc jaksí pro to, aby lidé měli nebo chtěli mít třeba více dětí. Protože je to pravda, je to hodně záležitost financí. Je to vlastně důchodová politika, aby byli skutečně zvýhodněni ti, kdo právě na tu budoucnost mysleli a jejichž děti tedy vlastně jsou ti, z jejichž práce se průběžně financují i důchody těch, kdo ty děti nemají. To si myslím, že by bylo fér. To je taková věc, která mě třeba trápí. Myslím si, že nejlépe má zpracovánu tuto problematiku Ivo Patta, jak já vím, bombarduje legislativu nejružnějšími návrhy a nikdo ho v zásadě neposlouchá. Ale myslím si, že to má dobře zpracováno.

Chtěl bych také poděkovat paní Horváthové. Když jste mluvila o té tradiční romské rodině, tak mně to rezonovalo, že takto žijeme my. My žijeme na takové úžasné kohezi. My si nestěžujeme na to, že jsme chudí a máme hodně dětí. Protože pro nás jsou taky děti požehnání a dar od Hospodina. Takže takhle to vnímáme, nechceme, aby to vyznělo, že si jenom stěžuji.

Tak ale prostě ze strany státu ani obce necítím, že by to někoho vlastně vůbec zajímalo, že ty děti máme. Že třeba můžeme tapetovat náš dům s těmi desítkami pochval ze škol, jak vlastně je to jistě zásluha vašich rodičů, že vy tak dobře prospíváte v té škole, jako prostě my se snažíme, aby z těch dětí vyrůstali slušní prostě slušní lidé. Snažíme se jim dát vzdělání za cenu třeba určitých obětí, ale toho nelitujeme. Jak říkám, prostě myslím si, že by náš stát a legislativa, mohl přemýšlet o tom, že by třeba formou nižší daňové zátěže nebo určité odměny v těch důchodech se nějak vrátilo nám. To se samozřejmě nikdy nevrátí, ale alespoň částečně to, kolik jsme do toho vložili.

Ještě taková věc druhá, nevím, jestli to je pravda, ale třeba si myslím, že by stálo za úvahu, aby matky, které se starají o více dětí, prostě byly za to, že to je práce, to není dovolená, aby za to byly placeny, třeba. To si myslím, že není tak úplně od věci. Děkuji.

Ing. Veronika Vrecionová

Já Vám moc děkuji nejen za Váš příspěvek, ale za těch 10 dětí. A teď poprosím pana poslance Mariana Jurečku, který se přihlásil.

Ing. Marian Jurečka

Děkuji. Dobré odpoledne. Já nechci dlouze zdržovat, ale dovolil bych si také stručně zareagovat. Mám jenom malou rodinu, doma mám jenom pět dětí, pět kluků, takže v porovnání s panem Pincem opravdu málo. Ale teď vážně několik připomínek.

S Ivo Pattou jsem se několikrát sešel, bavili jsme se o těch problémech a kde hledat nějaké další nástroje státu. Myslím si, že některé věci se posunují dál, když vezmu srovnání výše slevy v roce 2013 a v roce 2017 a tím trojím postupným nárůstem se v rodinách ponechalo pět a půl miliardy korun ročně navíc. Nicméně ten nesmyslný strop pro daňový bonus, který jsme se snažili odstranit, teď znovu je to předkládáno, snažíme se jej odstopovat, aby to nezůstalo u 3 a půl dítěte, ale aby se to posunulo dál.

A teď k důchodům. Chtěl bych se obrátit na paní náměstkyni. Zrovna minulý týden jsem do systému načelil dvě novely, které se týkají důchodů. Čekám, jaké k tomu bude stanovisko ministerstva, potažmo vlády. Protože je to přesně to, co Vy jste zmiňoval. To se tam snažíme řešit. Řešit jednak ty důsledky, proč maminka má dneska nižší důchod, kde navrhujeme určité zacílení právě na ty maminky, které měly děti

a vychovaly je. A také řešit ne důsledek, ale příčinu a to je, jaký ten základ počítáme mamince, kdy je na rodičovské či mateřské. Například navrhuje, aby to bylo do budoucna vypočítáváno z průměrné mzdy v daném roce. Protože mně to prostě přijde férové. Tak, jak to tady zaznělo, dneska ten stát si musí rozmyslet, jestli chce řešit jenom problémy pracovního trhu, nebo i budoucí situaci těch rodin.

V návrhu řešíme i záležitosti, které se týkají dřívějšího odchodu do důchodu, aniž by byla krácena výše odchodu do důchodu. Máme tam i možnost slevy podle počtu dětí tak, aby zase v těch rodinách zůstávalo i na tomto principu důchodového systému více, aby ta mezigenerační solidarita byla posílena. Těch opatření je tam asi osm, které jsme tam vetkli a uvidíme, co se z toho případně podaří prosadit.

Myslím si, že to určitě není, že by toho stát dal málo, ale jsem přesvědčen, že by mohl dát víc. Takže ty nůžky by mohl svírat. Zatím přímo nesvírá. Co se tak trochu obracím přímo na předsedkyni Spolku pro obnovu venkova, bylo by super tak, jak se to dělá a je to zvykem u konference Venkov, kdyby z takových to setkání vznikly konkrétní podněty pro ministerstvo nebo ministerstva, i pro nás pro legislativu, co kde by bylo potřeba měnit, narovnávat a posunovat kupředu, aby z toho opravdu bylo něco praktického. Takže za to bych se třeba já osobně také ještě přimlouval.

Takže děkuji za pozornost.

Ing. Veronika Vrecionová

Já moc děkuji. Já jsem vlastně již na začátku avizovala – pozvali jsme i zákonodárce, tady je paní senátorka (*poznámka redakce: MUDr. Jitka Chalánková*) celou dobu a i další kolegové, sice někteří odešli, ale také to poslouchali. Nicméně samozřejmě my budeme mít, my to nahráváme, ten záznam. A já se potom i s kolegy spojím, abychom z toho dneška udělali nějaké konkrétní návrhy, a budeme se velmi pokoušet.

I když se domnívám, že současná politická reprezentace, která ovládá rozhodně poslaneckou sněmovnu – v Senátu je na tom líp, ale to nestačí, tak nebude chtít některé ty podněty slyšet, ale to nevadí. Prostě musíme to zkoušet.

Děkuji. Tak a ještě je někdo, kdo by měl zájem vystoupit, než se rozejdeme? Tak prosím.

Jaroslava Trajerová, vedoucí projektu Nesoudíme. Pomáháme.

Hezké odpoledne vám přeji. Já bych chtěla poděkovat paní senátorce Chalánkové za pochvalu pro projekt „Nesoudíme. Pomáháme“, protože jako vedoucí projektu se snažím spolupracovat nejen s nemocnicemi, ale s městy i obcemi, aby se o nabízené pomoci projektu „Nesoudíme. Pomáháme“ vědělo. Sama mám jen 5 dětí, a 6 vnoučat, tak možná trochu vylepším tu statistiku. Ráda bych doplnila k tématu třetích dětí. Jako dlouholetá konzultantka Linky pomoci, která poskytuje podporu nejen nečekaně těhotným ženám, musím říci, že často slyším: „No a, co vlastně já dostanu na to třetí dítě? Na první dítě je porodné 13 tisíc, na druhé 10 a na třetí? Co mi tím říká stát?“. Často o narození třetího dítěte rozhoduje malý byt i malé auto. Kdo má víc dětí ví, že tři autosedačky dozadu nedostanete.

Je dobré, že v některých regionech, některých městech se snaží předkládat návrhy na daňové odpočty např. bonus na nákup většího auta, což je zajímavé. Vezměte si např. rodinnou vstupenku, když chcete jít s více dětmi do kina, to prostě nezaplatíte. Některá města a regiony se snaží např., aby rodinné vstupenky byly třeba 2+3. Ráda bych upozornila na to, že třeba za loňský rok je pět a půl tisíce počatých dětí - třetích dětí do rodin, které se vlastně nenarodí z ekonomických důvodů.

To je jenom pro představu, jak se i my snažíme o podporu porodnosti. Snad bych doplnila k tématu rozvodovosti. Jako dlouholetá konzultantka krizové linky bych ráda upozornila na fakt, že tam, kde vlastně byli manželé donuceni okolnostmi k podstoupení potratu, se ve většině případů manželství otřese v základech. Není neobvyklé, že následně dochází k rozvodu.

Děkuji za pozornost a děkuji za tento seminář.

Ing. Veronika Vrecionová

Děkuji, já to s tím autem znám. Já sama mám 2 děti, ale můj bratr má čtyři, takže hned museli koupit větší auto. To je problém.

Prosím, pan kolega.

Ing. Mojmír Kovář

Ted' bych jenom velice krátce. Tady například, já nevím, jestli si toho někdo všiml, paní doktorka Hanzlíková, kdysi jsme spolu jednali na ministerstvu práce s panem Domesem a tím druhým pánem důchodcem, členem komise. Takže to je taková úžasná příležitost, abychom nastartovali holistiku okolo toho, ano. To znamená, aby se jednak Svaz důchodců Slovenska, který má 80 tisíc členů, já nevím kolik má členů podobná organizace v Česku – ale to musí někdo zorganizovat, my dáme náměty. Abych dokončil tu myšlenku, paní náměstkyně, prosím Vás, udělejte mezinárodní konferenci „Senioři a rodina“ a udělejte to společně s důchodci Slovenska, členy Národní rady.

To je hrozně důležité, ty náměty, řešme to holisticky, my také to nemůžeme řešit sami. Řešit to na úrovni obcí, kdo jste byl u paní starostky Mužné? Musíme mít cíl, my nemáme cíl. A ten cíl je 10 dětí.

Ing. Veronika Vrecionová

Děkuji. Takže jestli ještě někdo byste měl. Pojdte, samozřejmě. Jenom pokud ještě někdo budete chtít další, tak potom na závěr.

Milena Pincová

Já opravdu dlouho nemusím, aby to bylo genderově vyvážené. Když mluvil muž, tak já musím taky. Mně trochu mrzelo, aby to nevyznělo mezi posluchači jako, že jde hlavně o ty peníze. Samozřejmě o ně jde taky, bohužel. Ale já jsem jenom chtěla – nemáme děti, aby nám někdo platil nebo něco takového, ale prostě tu rodinu, my to vnímáme jako takovou úžasnou jako investici, takovou dlouhodobou investici, kdy se to nezúročí hned, ale zúročí se to někdy, prostě později a jak všichni zjistí, z rodiny vyrůstá opravdu všechno. Můj oblíbený psycholog, zemřelý, Matějček o tom hodně mluví, že se vytvářejí ty určité postoje, jakoby vztahy v té primární rodině, které potom mohou způsobit buď hodně špatného, nebo hodně dobrého.

Takže pro nás, říkám, je to taková úžasná jako věc, že můžeme ty děti vychovávat, že je máme, že se máme rádi, a že samozřejmě taková ta pomoc by byla vítaná, ale prostě není to jako to hlavní. Tak asi takhle.

Ing. Veronika Vrecionová

Myslím, že nikdo Vás nepodezíral, že chcete na dětech vydělávat. Technickou a potom prosím, tam přihlášený také kolega.

MUDr. Jitka Chalánková

To se moc omlouvám. Chtěla bych jen říct, že ten průběžný (*důchodový*) systém je plný černých pasažérů. Jenom ti pracovníci, kteří v tom období odvádějí odvody sociální a potažmo platí důchodové pojištění těm stávajícím důchodcům, a kdo ty děti neměl, tak prostě do toho systému nic nepřinesl. Protože už to máme dlouho, od roku 1951 zhruba se u nás přešlo na ten průběžný systém, takže není motivace děti mít. Ten výpočet důchodu s tím nepočítá. Mohou tam být ty slevy v odvodech na pojistné, tak to je dost administrativně náročné, ale určitě to symbol je. Je otázkou, jak by se to řešilo při těch patchworkových vztazích atd. a pak jsou to ty daňové slevy v tu danou chvíli na rodinu. To jsou přímé daně včetně toho bonusu.

Je otázka, jak daleko se dá jít v rámci státního rozpočtu, protože ty daňové slevy tady jsou v této zemi. Takže je otázkou, co všechno zohlednit. Ten průběžný systém je sám o sobě plný černých pasažérů a do budoucna skutečně skončí. To zkrachuje. Bez rodiny se nevyřeší nic. Jak?

Ing. Veronika Vrecionová

Děkujeme. Poslední vystupující.

Ing. Valentin Papazian, předseda Unie otců

Děkuji, Valentin Papazian, Unie otců. Co říct, aby to nejlepší bylo nakonec?

Skutečně nejvíce dětí mají křesťané v naší zemi a Romové. To je známá pravda a je pravda, že tou prorodinnou politikou, se skutečně nejvíce zabývají poslanci, senátoři křesťané, a že jsou z různých stran, tak to mě velice těší, a věřím, že to Pánu Bohu dělá radost.

Za Unii otců musím pořád poukazovat na důležitost otců, nedémonizovat je, nezveličovat jejich chyby, neodsunovat je z výchovy. My, heterosexuální muži, nám se líbíte vy, ženy, a my bychom, my chceme mít děti, hodně dětí. Ale problém je skutečně, že tady není právní jistota v těch tak častých rozvodech a rozchodech. To je opravdu šílenství, co nastává, kdy spousta orgánů, soudů, úřadů řeší kolik minut nebo kolik hodin může mít ten otec s dětmi. A to je zásadně špatně, když vnímáme buď příkázání desatera, anebo moudrost našich předků „Cti otce svého i matku svou, aby bylo dobře Tobě a abys byl dlouho živ na zemi“.

Takže, za Unii otců, prosíme, kdo můžete, abyste v tomto konali, že otcové jsou důležití – chtějí dobro, v první řadě chtějí dobro pro své děti. Jejich chyby nezveličujeme. Děkuji.

Ing. Veronika Vrecionová

Děkuji i za tento velice důležitý pohled na tuto problematiku. Já už to nebudu prodlužovat. Já potom možná vyzvu i ostatní, paní doktorku Chalánkovou, která je také členkou Spolku pro obnovu venkova, že se tedy opravdu pokusíme vytáhnout některé důležité nebo nejdůležitější některé body, které by měly šanci, abychom s nimi uspěli.

Děkuji všem vystupujícím, děkuji vám, že jste tak dlouho v tak hojném počtu vydrželi a přeji vám všem, kdo nejste z Prahy, pěknou cestu domů a za Spolek slibuji, že tématu se budeme i nadále věnovat. Hezký den.